

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,

2005. december 16.,
péntek

162. szám

I. kötet

Ára: 989,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
2005: CXL. tv.	
A szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezmény kihirdetéséről	10012
2005: CXLI. tv.	
A belvízi árufuvarozási szerződésről szóló Budapesti Egyezmény (CMNI) kihirdetéséről	10032
2005: CXLII. tv.	
A Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről, Budapesten, 2002. szeptember 26-án aláírt Megállapodás kihirdetéséről	10054
2005: CXLIII. tv.	
Az egyes helyi közszolgáltatások kötelező igénybevételéről szóló 1995. évi XLII. törvény módosításáról	10063
41/2005. (XII. 16.) PM–BM e. r.	
A helyi önkormányzatokat 2004. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló 3/2004. (I. 31.) PM–BM együttes rendelet végrehajtásáról*	10064
A Nemzeti Kezgyeleti Bizottság közleménye	10065

* A rendelet mellékleteit a Magyar Közlöny 2005. évi 162. számának II/1–2. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (helyi önkormányzatok, minisztériumok stb.) kérés nélkül megkapnak, más előfizetőknek – kérés esetén – megküldjük (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2005. évi CXL. törvény

a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezmény kihirdetéséről*

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kötelező hatályának elismerésére.

2. § Az Országgyűlés az Egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

3. § Az Egyezmény angol nyelvű hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children

The States signatory to the present Convention, considering the need to improve the protection of children in international situations,

wishing to avoid conflicts between their legal systems in respect of jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of measures for the protection of children,

recalling the importance of international co-operation for the protection of children,

confirming that the best interests of the child are to be a primary consideration,

noting that the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors is in need of revision,

desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the United Nations Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989,

have agreed on the following provisions:

Chapter I

SCOPE OF THE CONVENTION

Article 1

1. The objects of the present Convention are:

a) to determine the State whose authorities have jurisdiction to take measures directed to the protection of the person or property of the child;

b) to determine which law is to be applied by such authorities in exercising their jurisdiction;

c) to determine the law applicable to parental responsibility;

d) to provide for the recognition and enforcement of such measures of protection in all Contracting States;

e) to establish such co-operation between the authorities of the Contracting States as may be necessary in order to achieve the purposes of this Convention.

2. For the purposes of this Convention, the term ‘parental responsibility’ includes parental authority, or any analogous relationship of authority determining the rights, powers and responsibilities of parents, guardians or other legal representatives in relation to the person or the property of the child.

Article 2

The Convention applies to children from the moment of their birth until they reach the age of 18 years.

Article 3

The measures referred to in Article 1 may deal in particular with –

a) the attribution, exercise, termination or restriction of parental responsibility, as well as its delegation;

b) rights of custody, including rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child’s place of residence, as well as rights of access including the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child’s habitual residence;

c) guardianship, curatorship and analogous institutions;

d) the designation and functions of any person or body having charge of the child’s person or property, representing or assisting the child;

e) the placement of the child in a foster family or in institutional care, or the provision of care by *kafala* or an analogous institution;

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 5-i ülésnapján fogadta el.

f) the supervision by a public authority of the care of a child by any person having charge of the child;

g) the administration, conservation or disposal of the child's property.

Article 4

The Convention does not apply to:

a) the establishment or contesting of a parent-child relationship;

b) decisions on adoption, measures preparatory to adoption, or the annulment or revocation of adoption;

c) the name and forenames of the child;

d) emancipation;

e) maintenance obligations;

f) trusts or succession;

g) social security;

h) public measures of a general nature in matters of education or health;

i) measures taken as a result of penal offences committed by children;

j) decisions on the right of asylum and on immigration.

Chapter II

JURISDICTION

Article 5

1. The judicial or administrative authorities of the Contracting State of the habitual residence of the child have jurisdiction to take measures directed to the protection of the child's person or property.

2. Subject to Article 7, in case of a change of the child's habitual residence to another Contracting State, the authorities of the State of the new habitual residence have jurisdiction.

Article 6

1. For refugee children and children who, due to disturbances occurring in their country, are internationally displaced, the authorities of the Contracting State on the territory of which these children are present as a result of their displacement have the jurisdiction provided for in paragraph 1 of Article 5.

2. The provisions of the preceding paragraph also apply to children whose habitual residence cannot be established.

Article 7

1. In case of wrongful removal or retention of the child, the authorities of the Contracting State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention keep their jurisdiction until the child has acquired a habitual residence in another State, and

a) each person, institution or other body having rights of custody has acquiesced in the removal or retention; or

b) the child has resided in that other State for a period of at least one year after the person, institution or other body having rights of custody has or should have had knowledge of the whereabouts of the child, no request for return lodged within that period is still pending, and the child is settled in his or her new environment.

2. The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where –

a) it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention; and

b) at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.

The rights of custody mentioned in sub-paragraph a) above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.

3. So long as the authorities first mentioned in paragraph 1 keep their jurisdiction, the authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which he or she has been retained can take only such urgent measures under Article 11 as are necessary for the protection of the person or property of the child.

Article 8

1. By way of exception, the authority of a Contracting State having jurisdiction under Article 5 or 6, if it considers that the authority of another Contracting State would be better placed in the particular case to assess the best interests of the child, may either

– request that other authority, directly or with the assistance of the Central Authority of its State, to assume jurisdiction to take such measures of protection as it considers to be necessary, or

– suspend consideration of the case and invite the parties to introduce such a request before the authority of that other State.

2. The Contracting States whose authorities may be addressed as provided in the preceding paragraph are

a) a State of which the child is a national,

- b) a State in which property of the child is located,
- c) a State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage,
- d) a State with which the child has a substantial connection.

3. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.

4. The authority addressed as provided in paragraph 1 may assume jurisdiction, in place of the authority having jurisdiction under Article 5 or 6, if it considers that this is in the child's best interests.

Article 9

1. If the authorities of a Contracting State referred to in Article 8, paragraph 2, consider that they are better placed in the particular case to assess the child's best interests, they may either

- request the competent authority of the Contracting State of the habitual residence of the child, directly or with the assistance of the Central Authority of that State, that they be authorised to exercise jurisdiction to take the measures of protection which they consider to be necessary, or
- invite the parties to introduce such a request before the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child.

2. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.

3. The authority initiating the request may exercise jurisdiction in place of the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child only if the latter authority has accepted the request.

Article 10

1. Without prejudice to Articles 5 to 9, the authorities of a Contracting State exercising jurisdiction to decide upon an application for divorce or legal separation of the parents of a child habitually resident in another Contracting State, or for annulment of their marriage, may, if the law of their State so provides, take measures directed to the protection of the person or property of such child if

a) at the time of commencement of the proceedings, one of his or her parents habitually resides in that State and one of them has parental responsibility in relation to the child, and

b) the jurisdiction of these authorities to take such measures has been accepted by the parents, as well as by any other person who has parental responsibility in relation to the child, and is in the best interests of the child.

2. The jurisdiction provided for by paragraph 1 to take measures for the protection of the child ceases as soon as the decision allowing or refusing the application for divorce, legal separation or annulment of the marriage has become final, or the proceedings have come to an end for another reason.

Article 11

1. In all cases of urgency, the authorities of any Contracting State in whose territory the child or property belonging to the child is present have jurisdiction to take any necessary measures of protection.

2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken the measures required by the situation.

3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in each Contracting State as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.

Article 12

1. Subject to Article 7, the authorities of a Contracting State in whose territory the child or property belonging to the child is present have jurisdiction to take measures of a provisional character for the protection of the person or property of the child which have a territorial effect limited to the State in question, in so far as such measures are not incompatible with measures already taken by authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10.

2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken a decision in respect of the measures of protection which may be required by the situation.

3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in the Contracting State where the measures were taken as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.

Article 13

1. The authorities of a Contracting State which have jurisdiction under Articles 5 to 10 to take measures for the

protection of the person or property of the child must abstain from exercising this jurisdiction if, at the time of the commencement of the proceedings, corresponding measures have been requested from the authorities of another Contracting State having jurisdiction under Articles 5 to 10 at the time of the request and are still under consideration.

2. The provisions of the preceding paragraph shall not apply if the authorities before whom the request for measures was initially introduced have declined jurisdiction.

Article 14

The measures taken in application of Articles 5 to 10 remain in force according to their terms, even if a change of circumstances has eliminated the basis upon which jurisdiction was founded, so long as the authorities which have jurisdiction under the Convention have not modified, replaced or terminated such measures.

Chapter III

APPLICABLE LAW

Article 15

1. In exercising their jurisdiction under the provisions of Chapter II, the authorities of the Contracting States shall apply their own law.

2. However, in so far as the protection of the person or the property of the child requires, they may exceptionally apply or take into consideration the law of another State with which the situation has a substantial connection.

3. If the child's habitual residence changes to another Contracting State, the law of that other State governs, from the time of the change, the conditions of application of the measures taken in the State of the former habitual residence.

Article 16

1. The attribution or extinction of parental responsibility by operation of law, without the intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the habitual residence of the child.

2. The attribution or extinction of parental responsibility by an agreement or a unilateral act, without intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the child's habitual

residence at the time when the agreement or unilateral act takes effect.

3. Parental responsibility which exists under the law of the State of the child's habitual residence subsists after a change of that habitual residence to another State.

4. If the child's habitual residence changes, the attribution of parental responsibility by operation of law to a person who does not already have such responsibility is governed by the law of the State of the new habitual residence.

Article 17

The exercise of parental responsibility is governed by the law of the State of the child's habitual residence. If the child's habitual residence changes, it is governed by the law of the State of the new habitual residence.

Article 18

The parental responsibility referred to in Article 16 may be terminated, or the conditions of its exercise modified, by measures taken under this Convention.

Article 19

1. The validity of a transaction entered into between a third party and another person who would be entitled to act as the child's legal representative under the law of the State where the transaction was concluded cannot be contested, and the third party cannot be held liable, on the sole ground that the other person was not entitled to act as the child's legal representative under the law designated by the provisions of this Chapter, unless the third party knew or should have known that the parental responsibility was governed by the latter law.

2. The preceding paragraph applies only if the transaction was entered into between persons present on the territory of the same State.

Article 20

The provisions of this Chapter apply even if the law designated by them is the law of a non-Contracting State.

Article 21

1. In this Chapter the term „law” means the law in force in a State other than its choice of law rules.

2. However, if the law applicable according to Article 16 is that of a non-Contracting State and if the choice of law rules of that State designate the law of another non-Contracting State which would apply its own law, the law of the latter State applies. If that other non-Contracting State would not apply its own law, the applicable law is that designated by Article 16.

Article 22

The application of the law designated by the provisions of this Chapter can be refused only if this application would be manifestly contrary to public policy, taking into account the best interests of the child.

Chapter IV

RECOGNITION AND ENFORCEMENT

Article 23

1. The measures taken by the authorities of a Contracting State shall be recognised by operation of law in all other Contracting States.

2. Recognition may however be refused:

a) if the measure was taken by an authority whose jurisdiction was not based on one of the grounds provided for in Chapter II;

b) if the measure was taken, except in a case of urgency, in the context of a judicial or administrative proceeding, without the child having been provided the opportunity to be heard, in violation of fundamental principles of procedure of the requested State;

c) on the request of any person claiming that the measure infringes his or her parental responsibility, if such measure was taken, except in a case of urgency, without such person having been given an opportunity to be heard;

d) if such recognition is manifestly contrary to public policy of the requested State, taking into account the best interests of the child;

e) if the measure is incompatible with a later measure taken in the non-Contracting State of the habitual residence of the child, where this later measure fulfils the requirements for recognition in the requested State;

f) if the procedure provided in Article 33 has not been complied with.

Article 24

Without prejudice to Article 23, paragraph 1, any interested person may request from the competent authorities of a Contracting State that they decide on the recognition or non-recognition of a measure taken in

another Contracting State. The procedure is governed by the law of the requested State.

Article 25

The authority of the requested State is bound by the findings of fact on which the authority of the State where the measure was taken based its jurisdiction.

Article 26

1. If measures taken in one Contracting State and enforceable there require enforcement in another Contracting State, they shall, upon request by an interested party, be declared enforceable or registered for the purpose of enforcement in that other State according to the procedure provided in the law of the latter State.

2. Each Contracting State shall apply to the declaration of enforceability or registration a simple and rapid procedure.

3. The declaration of enforceability or registration may be refused only for one of the reasons set out in Article 23, paragraph 2.

Article 27

Without prejudice to such review as is necessary in the application of the preceding Articles, there shall be no review of the merits of the measure taken.

Article 28

Measures taken in one Contracting State and declared enforceable, or registered for the purpose of enforcement, in another Contracting State shall be enforced in the latter State as if they had been taken by the authorities of that State. Enforcement takes place in accordance with the law of the requested State to the extent provided by such law, taking into consideration the best interests of the child.

Chapter V

CO-OPERATION

Article 29

1. A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention on such authorities.

2. Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

Article 30

1. Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their States to achieve the purposes of the Convention.

2. They shall, in connection with the application of the Convention, take appropriate steps to provide information as to the laws of, and services available in, their States relating to the protection of children.

Article 31

The Central Authority of a Contracting State, either directly or through public authorities or other bodies, shall take all appropriate steps to:

a) facilitate the communications and offer the assistance provided for in Articles 8 and 9 and in this Chapter;

b) facilitate, by mediation, conciliation or similar means, agreed solutions for the protection of the person or property of the child in situations to which the Convention applies;

c) provide, on the request of a competent authority of another Contracting State, assistance in discovering the whereabouts of a child where it appears that the child may be present and in need of protection within the territory of the requested State.

Article 32

On a request made with supporting reasons by the Central Authority or other competent authority of any Contracting State with which the child has a substantial connection, the Central Authority of the Contracting State in which the child is habitually resident and present may, directly or through public authorities or other bodies,

a) provide a report on the situation of the child;

b) request the competent authority of its State to consider the need to take measures for the protection of the person or property of the child.

Article 33

1. If an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 contemplates the placement of the child in a foster family or institutional care, or the provision of care by kafala or an analogous institution, and if such placement or such provision of care is to take place in another Contracting State, it shall first consult with the Central Authority or other competent authority of the latter State. To that effect it shall transmit a report on the child together with the reasons for the proposed placement or provision of care.

2. The decision on the placement or provision of care may be made in the requesting State only if the Central Authority or other competent authority of the requested State has consented to the placement or provision of care, taking into account the child's best interests.

Article 34

1. Where a measure of protection is contemplated, the competent authorities under the Convention, if the situation of the child so requires, may request any authority of another Contracting State which has information relevant to the protection of the child to communicate such information.

2. A Contracting State may declare that requests under paragraph 1 shall be communicated to its authorities only through its Central Authority.

Article 35

1. The competent authorities of a Contracting State may request the authorities of another Contracting State to assist in the implementation of measures of protection taken under this Convention, especially in securing the effective exercise of rights of access as well as of the right to maintain direct contacts on a regular basis.

2. The authorities of a Contracting State in which the child does not habitually reside may, on the request of a parent residing in that State who is seeking to obtain or to maintain access to the child, gather information or evidence and may make a finding on the suitability of that parent to exercise access and on the conditions under which access is to be exercised. An authority exercising jurisdiction under Articles 5 to 10 to determine an application concerning access to the child, shall admit and consider such information, evidence and finding before reaching its decision.

3. An authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 to decide on access may adjourn a proceeding pending the outcome of a request made under paragraph 2, in particular, when it is considering an application to restrict or terminate access rights granted in the State of the child's former habitual residence.

4. Nothing in this Article shall prevent an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 from taking provisional measures pending the outcome of the request made under paragraph 2.

Article 36

In any case where the child is exposed to a serious danger, the competent authorities of the Contracting State where measures for the protection of the child have been taken or are under consideration, if they are informed that the child's residence has changed to, or that the child is present in another State, shall inform the authorities of that other State about the danger involved and the measures taken or under consideration.

Article 37

An authority shall not request or transmit any information under this Chapter if to do so would, in its opinion, be likely to place the child's person or property in danger, or constitute a serious threat to the liberty or life of a member of the child's family.

Article 38

1. Without prejudice to the possibility of imposing reasonable charges for the provision of services, Central Authorities and other public authorities of Contracting States shall bear their own costs in applying the provisions of this Chapter.

2. Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States concerning the allocation of charges.

Article 39

Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States with a view to improving the application of this Chapter in their mutual relations. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.

Chapter VI

GENERAL PROVISIONS

Article 40

1. The authorities of the Contracting State of the child's habitual residence, or of the Contracting State where a measure of protection has been taken, may deliver to the person having parental responsibility or to the person entrusted with protection of the child's person or property, at his or her request, a certificate indicating the capacity in which that person is entitled to act and the powers conferred upon him or her.

2. The capacity and powers indicated in the certificate are presumed to be vested in that person, in the absence of proof to the contrary.

3. Each Contracting State shall designate the authorities competent to draw up the certificate.

Article 41

Personal data gathered or transmitted under the Convention shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.

Article 42

The authorities to whom information is transmitted shall ensure its confidentiality, in accordance with the law of their State.

Article 43

All documents forwarded or delivered under this Convention shall be exempt from legalisation or any analogous formality.

Article 44

Each Contracting State may designate the authorities to which requests under Articles 8, 9 and 33 are to be addressed.

Article 45

1. The designations referred to in Articles 29 and 44 shall be communicated to the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law.

2. The declaration referred to in Article 34, paragraph 2, shall be made to the depositary of the Convention.

Article 46

A Contracting State in which different systems of law or sets of rules of law apply to the protection of the child and his or her property shall not be bound to apply the rules of the Convention to conflicts solely between such different systems or sets of rules of law.

Article 47

In relation to a State in which two or more systems of law or sets of rules of law with regard to any matter dealt with in this Convention apply in different territorial units:

1. any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit;

2. any reference to the presence of the child in that State shall be construed as referring to presence in a territorial unit;

3. any reference to the location of property of the child in that State shall be construed as referring to location of property of the child in a territorial unit;

4. any reference to the State of which the child is a national shall be construed as referring to the territorial unit designated by the law of that State or, in the absence of relevant rules, to the territorial unit with which the child has the closest connection;

5. any reference to the State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage, shall be construed as referring to the territorial unit whose authorities are seised of such application;

6. any reference to the State with which the child has a substantial connection shall be construed as referring to the territorial unit with which the child has such connection;

7. any reference to the State to which the child has been removed or in which he or she has been retained shall be construed as referring to the relevant territorial unit to which the child has been removed or in which he or she has been retained;

8. any reference to bodies or authorities of that State, other than Central Authorities, shall be construed as referring to those authorised to act in the relevant territorial unit;

9. any reference to the law or procedure or authority of the State in which a measure has been taken shall be

construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which such measure was taken;

10. any reference to the law or procedure or authority of the requested State shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought.

Article 48

For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which comprises two or more territorial units each of which has its own system of law or set of rules of law in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply:

a) if there are rules in force in such a State identifying which territorial unit's law is applicable, the law of that unit applies;

b) in the absence of such rules, the law of the relevant territorial unit as defined in Article 47 applies.

Article 49

For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which has two or more systems of law or sets of rules of law applicable to different categories of persons in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply:

a) if there are rules in force in such a State identifying which among such laws applies, that law applies;

b) in the absence of such rules, the law of the system or the set of rules of law with which the child has the closest connection applies.

Article 50

This Convention shall not affect the application of the Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, as between Parties to both Conventions. Nothing, however, precludes provisions of this Convention from being invoked for the purposes of obtaining the return of a child who has been wrongfully removed or retained or of organising access rights.

Article 51

In relations between the Contracting States this Convention replaces the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors, and the Convention governing the guardianship of minors, signed at The Hague 12 June 1902, without prejudice to the

recognition of measures taken under the Convention of 5 October 1961 mentioned above.

Article 52

1. This Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States Parties to such instrument.

2. This Convention does not affect the possibility for one or more Contracting States to conclude agreements which contain, in respect of children habitually resident in any of the States Parties to such agreements, provisions on matters governed by this Convention.

3. Agreements to be concluded by one or more Contracting States on matters within the scope of this Convention do not affect, in the relationship of such States with other Contracting States, the application of the provisions of this Convention.

4. The preceding paragraphs also apply to uniform laws based on special ties of a regional or other nature between the States concerned.

Article 53

1. The Convention shall apply to measures only if they are taken in a State after the Convention has entered into force for that State.

2. The Convention shall apply to the recognition and enforcement of measures taken after its entry into force as between the State where the measures have been taken and the requested State.

Article 54

1. Any communication sent to the Central Authority or to another authority of a Contracting State shall be in the original language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the other State or, where that is not feasible, a translation into French or English.

2. However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 60, object to the use of either French or English, but not both.

Article 55

1. A Contracting State may, in accordance with Article 60,

a) reserve the jurisdiction of its authorities to take measures directed to the protection of property of a child situated on its territory;

b) reserve the right not to recognise any parental responsibility or measure in so far as it is incompatible with any measure taken by its authorities in relation to that property.

2. The reservation may be restricted to certain categories of property.

Article 56

The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convoke a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.

Chapter VII

FINAL CLAUSES

Article 57

1. The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Eighteenth Session.

2. It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.

Article 58

1. Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 61, paragraph 1.

2. The instrument of accession shall be deposited with the depositary.

3. Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph b) of Article 63. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.

Article 59

1. If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in this Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that the Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

2. Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

3. If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 60

1. Any State may, not later than the time of ratification, acceptance, approval or accession, or at the time of making a declaration in terms of Article 59, make one or both of the reservations provided for in Articles 54, paragraph 2, and 55. No other reservation shall be permitted.

2. Any State may at any time withdraw a reservation it has made. The withdrawal shall be notified to the depositary.

3. The reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.

Article 61

1. The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 57.

2. Thereafter the Convention shall enter into force:

a) for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

b) for each State acceding, on the first day of the month following the expiration of three months after the expiration of the period of six months provided in Article 58, paragraph 3;

c) for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 59, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.

Article 62

1. A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary. The denunciation may be limited to certain territorial units to which the Convention applies.

2. The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period.

Article 63

The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law and the States which have acceded in accordance with Article 58 of the following:

a) the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 57;

b) the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 58;

c) the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 61;

d) the declarations referred to in Articles 34, paragraph 2, and 59;

e) the agreements referred to in Article 39;

f) the reservations referred to in Articles 54, paragraph 2, and 55 and the withdrawals referred to in Article 60, paragraph 2;

g) the denunciations referred to in Article 62.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 19th day of October 1996, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Eighteenth Session."

„Egyezmény a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról

Az ezen Egyezményt aláíró Államok,

tekintettel arra az igényre, hogy nemzetközi helyzetekben fejleszteni kell a gyermekek védelmét,

azzal a kívánsággal, hogy a gyermekek védelmét szolgáló intézkedések vonatkozásában elkerüljék a joghatóság, az alkalmazandó jog, az elismerés és végrehajtás terén a jogrendszereik közötti összeütközéseket,

emlékeztetve a nemzetközi együttműködés fontosságára a gyermekek védelme érdekében,

megegyeztetve, hogy elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni,

megállapítva, hogy a kiskorúak védelme tekintetében a hatóságok hatásköreiről és az alkalmazandó jogról szóló, 1961. október 5-én kelt egyezmény átdolgozásra szorul,

azzal az óhajjal, hogy e célból a Gyermek jogairól szóló, 1989. november 20-án kelt ENSZ-egyezményt figyelembe véve közös rendelkezéseket állapítsanak meg, a következő rendelkezésekben állapodnak meg:

I. Fejezet

AZ EGYEZMÉNY HATÁLYA

1. cikk

1. A jelen Egyezmény céljai a következők:

a) annak meghatározása, hogy mely Állam hatóságainak van joghatósága a gyermek személyének vagy vagyonának a védelmére irányuló intézkedések meghozatalára;

b) annak a meghatározása, hogy ezeknek a hatóságoknak joghatóságuk gyakorlása során mely jogot kell alkalmazniuk;

c) a szülői felelősségre alkalmazandó jog meghatározása;

d) e védelmi intézkedések valamennyi Szerződő Államban való elismerésének és végrehajtásának a biztosítása;

e) az ezen Egyezmény céljainak eléréséhez szükséges együttműködés kialakítása a Szerződő Államok hatóságai között.

2. Ezen Egyezmény alkalmazása során a „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülői felügyeleti jogot vagy más, ehhez hasonló felügyeleti kapcsolatot, amely meghatározza a gyermek személyével és vagyonával kapcsolatban a szülők, gyámok vagy más törvényes képviselők jogait, lehetőségeit és felelősségét.

2. cikk

Az Egyezményt a gyermekekre születésük pillanatától a 18. életévük betöltéséig kell alkalmazni.

3. cikk

Az 1. cikkben említett intézkedések különösen a következőkre vonatkozhatnak:

a) a szülői felelősséggel való felruházás, annak gyakorlása, megszüntetése, korlátozása, valamint átruházása;

b) felügyeleti jogok, ezen belül a gyermek személyének a gondozásához fűződő jogok, és különösen a gyermek lakóhelyének meghatározására vonatkozó jog, valamint a láthatási jogok, beleértve azt a jogot, hogy a gyermeket korlátozott időre a gyermek szokásos tartózkodási helyétől eltérő helyre vigyék;

c) gyámság, gondnokság és hasonló intézmények;

d) annak a személynek vagy szervnek a kijelölése és feladatai, amely felelős a gyermek személyéért vagy vagyonáért, képviseli vagy támogatja a gyermeket;

e) a gyermek nevelőszülőknél való elhelyezése, intézményi gondoskodásba helyezése, *kafala* vagy hasonló intézmény által számára gondozás biztosítása;

f) a gyermekért felelős személy által nyújtott gondozás hatóság általi felügyelete;

g) a gyermek vagyonának kezelése, megőrzése és az azzal való rendelkezés.

4. cikk

Az Egyezmény nem alkalmazható:

a) a szülő-gyermek kapcsolat megállapítására vagy vitatására;

b) az örökbefogadásról szóló döntésekre, az örökbefogadást előkészítő intézkedésekre, az örökbefogadás érvénytelenítésére vagy visszavonására;

c) a gyermek családi nevére és utóneveire;

d) a nagykorúvá válásra;

e) a tartási kötelezettségre;

f) a célvagyonra (*trust*) és az öröklésre;

g) a társadalombiztosításra;

h) általános jellegű hatósági intézkedésekre oktatási és egészségügyi ügyekben;

i) a gyermekek által elkövetett bűncselekmények következtében hozott intézkedésekre;

j) a menedékjogról és a bevándorlásról hozott döntésekre.

II. Fejezet

JOGHATÓSÁG

5. cikk

1. A gyermek személyének vagy vagyonának védelmére irányuló intézkedések meghozatalára a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Szerződő Állam bírósági vagy közigazgatási hatóságainak van joghatósága.

2. Ha a gyermek szokásos tartózkodási helye egy másik Szerződő Államra változik, a 7. cikk kivételével az új szokásos tartózkodási hely szerinti Állam hatóságainak van joghatósága.

6. cikk

1. A menekült gyermekek és olyan gyermekek esetében, akik az országukban lévő zavargások miatt országuk elhagyására kényszerülnek, az 5. cikk 1. bekezdésében meghatározott joghatóság annak a Szerződő Államnak a hatóságait illeti meg, amelynek területén e gyermekek országuk elhagyása miatt jelen vannak.

2. Az előző bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni azokra a gyermekekre is, akiknek a szokásos tartózkodási helye nem állapítható meg.

7. cikk

1. A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetén annak a Szerződő Államnak a hatóságai, amelyben az elvitt vagy visszatartást közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási helye volt, mindaddig megtartják joghatóságukat, amíg a gyermek más Államban nem szerez szokásos tartózkodási helyet, és

a) minden felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv el nem fogadja az elvitt vagy visszatartást; vagy

b) a gyermek azon időponttól számított legalább egy éve e másik Államban tartózkodik, hogy a felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv tudomást szerzett vagy tudomást kellett volna hogy szerezzen a gyermek hollétéről, nincs elbírálás alatt az ezen az időszakon belül benyújtott visszaadás iránti kérelem, és a gyermek új környezetébe beilleszkedett.

2. A gyermek elvitele vagy visszatartása jogellenesnek minősül, amennyiben:

a) sérti az azon Állam joga szerint egy személynek, egy intézménynek vagy más szervnek – akár együttesen, akár kizárólagosan – juttatott felügyeleti jogokat, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy visszatartását közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy visszatartás időpontjában – együttesen vagy kizárólagosan – ténylegesen gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy visszatartás akadályozta meg az arra jogosultakat.

A fenti a) pontban említett felügyeleti jogok keletkezhetnek különösen jogszabály, bírósági vagy közigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egyezség alapján.

3. Mindaddig, amíg az 1. bekezdésben elsőként említett hatóságok megtartják joghatóságukat, annak a Szerződő Államnak a hatóságai, amelybe a gyermeket elvitték vagy amelyben visszatartják, a 11. cikk alapján csak olyan sürgős intézkedéseket tehetnek, amelyek a gyermek személyének vagy vagyonának védelmében szükségesek.

8. cikk

1. Kivételes esetben az 5. vagy a 6. cikk alapján joghatósággal rendelkező Szerződő Állam hatósága, ha úgy véli, hogy egy másik Szerződő Állam hatósága az adott ügyben alkalmasabb arra, hogy megítélje a gyermek mindenek felett álló érdekét,

– közvetlenül vagy Állama központi hatóságának közreműködésével megkeresheti a másik hatóságot, hogy állapítsa meg joghatóságát és tegye meg az általa szükségesnek tartott védőintézkedéseket, vagy

– felfüggesztheti az ügy vizsgálatát és felszólíthatja a feleket, hogy terjesszenek a másik állam hatósága elé ilyen kérést.

2. Az alábbi Szerződő Államok hatóságai kereshetők meg az előző bekezdés alapján:

a) a gyermek állampolgársága szerinti Állam;

b) a gyermek vagyonának fekvési helye szerinti Állam;

c) az az Állam, amelynek hatóságaihoz a gyermek szülei házasságának felbontására, különválasztására vagy házasságuk érvénytelenítésére irányuló kérelmet nyújtottak be;

d) az az Állam, amellyel a gyermek szoros kapcsolatban van.

3. Az érintett hatóságok véleményt cserélhetnek.

4. Az 1. bekezdés szerint megkeresett hatóság megállapíthatja joghatóságát az 5. vagy 6. cikk alapján joghatósággal rendelkező hatóság helyett, ha úgy véli, hogy ez a gyermek mindenek felett álló érdekében áll.

9. cikk

1. Ha a 8. cikk 2. bekezdésében említett Szerződő Állam hatóságai úgy vélik, hogy az adott esetben alkalmasabb arra, hogy megítéljék a gyermek mindenek felett álló érdekét,

– közvetlenül vagy az adott Állam központi hatóságának közreműködésével megkereshetik a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Szerződő Állam illetékes hatóságát, hogy adja hozzájárulását a joghatóság gyakorlásához az általuk szükségesnek tartott védőintézkedések meghozása érdekében, vagy

– felkérhetik a feleket, hogy terjesszenek ilyen kérelmet a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Szerződő Állam hatósága elé.

2. Az érintett hatóságok véleményt cserélhetnek.

3. A megkeresést kezdeményező hatóság csak akkor gyakorolhatja a joghatóságot a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Szerződő Állam hatósága helyett, ha az utóbbi hatóság e kérelmet elfogadta.

10. cikk

1. Az 5–9. cikkben foglaltaktól függetlenül, azon Szerződő Állam hatóságai, amelyek joghatóságukat gyakorolva döntenek egy másik Szerződő Államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek szülei házasságának felbontására, különválásztásukra vagy házasságuk érvénytelenítésére irányuló kérelemről, ha Államuk joga úgy rendelkezik, a gyermek személyének vagy vagyonának a védelmére irányuló intézkedéseket hozhatnak, ha:

a) az eljárás megindulásának időpontjában a gyermek szüleinek az egyike az adott Államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel és egyikük a gyermek tekintetében szülői felelősséggel bír, és

b) ezen hatóságok joghatóságát a szülők, valamint a gyermek tekintetében szülői felelősséggel bíró más személyek elfogadták, és ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja.

2. Az 1. bekezdésben meghatározott, a gyermek védelmét szolgáló intézkedések meghozatalára vonatkozó joghatóság megszűnik, amint a házasságfelbontásra, különválásztásra vagy a házasság érvénytelenítésére irányuló kérelemnek helyt adó vagy azt elutasító határozat jogerőre emelkedett vagy az eljárás más okból megszűnt.

11. cikk

1. Sürgős esetben azon Szerződő Állam hatóságainak, amelynek területén a gyermek vagy a gyermek tulajdonát képező vagyon található, joghatóságuk van a szükséges védőintézkedések meghozatalára.

2. Az előző bekezdés alapján a valamely Szerződő Államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek tekintetében hozott intézkedések hatályukat veszítik, amint az 5–10. cikk alapján joghatósággal bíró hatóságok meghozzák a helyzet által megkívánt intézkedéseket.

3. Az 1. bekezdés alapján a szerződésben nem részes Államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek tekintetében hozott intézkedések minden Szerződő Államban hatályukat veszítik, amint a kérdéses Szerződő Államban elismerik a helyzet által megkívánt és egy másik Állam hatóságai által meghozott intézkedéseket.

12. cikk

1. A 7. cikk kivételével, azon Szerződő Állam hatóságainak, amelyben a gyermek vagy a gyermek tulajdonát képező vagyon található, joghatóságuk van a gyermek személyének vagy vagyonának a védelmét szolgáló ideiglenes jellegű intézkedések meghozatalára; ezek területi hatálya a kérdéses Államra korlátozódik, amennyiben ezen intézkedések nem összeegyeztethetetlenek az 5–10. cikk

alapján joghatósággal rendelkező hatóságok által már meghozott intézkedésekkel.

2. Az előző bekezdés alapján a valamely Szerződő Államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek tekintetében hozott intézkedések hatályukat veszítik, amint az 5–10. cikk alapján joghatósággal rendelkező hatóságok döntést hoznak a helyzet által megkívánt intézkedések tekintetében.

3. Az 1. bekezdés alapján a szerződésben nem részes Államban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermek tekintetében hozott intézkedések hatályukat veszítik abban a Szerződő Államban, ahol az intézkedéseket hozták, amint a kérdéses Szerződő Államban elismerik a helyzet által megkívánt és egy másik Állam hatóságai által meghozott intézkedéseket.

13. cikk

1. A gyermek személyének vagy vagyonának védelmét szolgáló intézkedések meghozatalára az 5–10. cikk alapján joghatósággal rendelkező Szerződő Állam hatóságainak tartózkodniuk kell e joghatóság gyakorlásától, ha az eljárás megindulásának időpontjában már hasonló intézkedés meghozatalára irányuló kérelmet terjesztettek elő egy másik Szerződő Állam hatóságaihoz, amelyeknek a kérelem időpontjában az 5–10. cikk alapján joghatóságuk volt és ezen kérelem elbírálása még folyamatban van.

2. Az előző bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatók, ha azon hatóságok, amelyekhez az intézkedések iránti kérelmet eredetileg beterjesztették, lemondtak joghatóságukról.

14. cikk

Az 5–10. cikk alkalmazásával hozott intézkedések az abban foglalt feltételeknek megfelelően hatályban maradnak akkor is, ha a körülmények megváltozása folytán a joghatóság jogalapja megszűnt, mindaddig, amíg az Egyezmény alapján joghatósággal rendelkező hatóságok nem módosítják, nem váltják fel egy új intézkedéssel vagy nem szüntetik meg ezen intézkedéseket.

III. Fejezet

*ALKALMAZANDÓ JOG**15. cikk*

1. A Szerződő Államok hatóságai a II. fejezet rendelkezései alapján biztosított joghatóságuk gyakorlása során saját jogukat alkalmazzák.

2. Amennyiben azonban a gyermek személyének vagy vagyonának a védelme úgy kívánja, kivételesen alkalmazhatják vagy figyelembe vehetik olyan másik Állam jogát, amellyel a helyzet szoros kapcsolatban van.

3. Ha a gyermek szokásos tartózkodási helye másik Szerződő Államba helyeződik át, e változás időpontjától kezdve e másik Államnak joga az irányadó a korábbi szokásos tartózkodási hely szerinti Államban hozott intézkedések alkalmazási feltételeire.

16. cikk

1. A szülői felelősség jogszabályon alapuló, bírósági vagy közigazgatási hatóság közreműködése nélküli keletkezésére vagy megszűnésére a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Állam jogát kell alkalmazni.

2. A szülői felelősség megállapodással vagy egyoldalú aktussal, bírósági vagy közigazgatási hatóság közreműködése nélküli keletkezésére vagy megszűnésére annak az Államnak a joga az irányadó, ahol a megállapodás vagy az egyoldalú aktus hatálybalépésének időpontjában a gyermek szokásos tartózkodási helye volt.

3. A gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Állam joga alapján fennálló szülői felelősség fennmarad a szokásos tartózkodási hely másik Államba való áthelyeződése után is.

4. Ha megváltozik a gyermek szokásos tartózkodási helye, az új szokásos tartózkodási hely szerinti Állam joga az irányadó a szülői felelősségnek jogszabályon alapuló keletkezésére olyan személy részére, akinek már nincs ilyen felelőssége.

17. cikk

A szülői felelősség gyakorlására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Állam joga az irányadó. Ha a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik, az új szokásos tartózkodási hely szerinti Állam joga az irányadó.

18. cikk

A 16. cikkben említett szülői felelősség az ezen Egyezmény alapján hozott intézkedésekkel megszüntethető, illetőleg gyakorlásának a feltételei módosíthatók.

19. cikk

1. Harmadik fél és egy másik olyan személy közötti jogügylet érvényessége, aki a jogügylet megkötésének a

helye szerinti Állam joga alapján jogosult lenne arra, hogy a gyermek törvényes képviselőjeként járjon el, nem támadható meg, a harmadik fél pedig nem vonható felelősségre egyedül azon az alapon, hogy a másik személy az e fejezet rendelkezései által meghatározott jog alapján nem volt jogosult arra, hogy a gyermek törvényes képviselőjeként járjon el, kivéve akkor, ha a harmadik fél tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a szülői felelősségre nézve az utóbbi jog az irányadó.

2. Az előző bekezdés csak akkor alkalmazható, ha az ügylet azonos Állam területén tartózkodó személyek között jött létre.

20. cikk

E fejezet rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha az általuk meghatározott jog nem részes Állam joga.

21. cikk

1. E fejezetben a „jog” kifejezés az adott Államban hatályos jogot jelenti, az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályozás kivételével.

2. Ha azonban a 16. cikk értelmében alkalmazandó jog egy nem részes Állam joga, és ezen Állam alkalmazandó jogra vonatkozó szabályai egy másik nem részes Állam jogát jelölik meg, amely saját jogát alkalmazná, ez utóbbi Állam jogát kell alkalmazni. Ha e másik nem részes Állam nem saját jogát alkalmazná, az alkalmazandó jog a 16. cikkben megjelölt jog.

22. cikk

Az e fejezet rendelkezései által megjelölt jog alkalmazását csak akkor lehet megtagadni, ha alkalmazása, a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, nyilvánvalóan közrendbe ütközne.

IV. Fejezet

ELISMERÉS ÉS VÉGREHAJTÁS

23. cikk

1. A Szerződő Államok hatóságai által hozott intézkedéseket az összes többi Szerződő Államban a törvényről fogva el kell ismerni.

2. Az elismerés azonban megtagadható:

a) ha az intézkedést olyan hatóság hozta, amelynek joghatósága nem a II. fejezetben meghatározott okok egyikén alapult;

b) ha az intézkedést, sürgős eset kivételével, bírósági vagy közigazgatási eljárás során anélkül hozták, hogy biztosították volna a gyermek meghallgatásának a lehetőségét, megsértve a megkeresett Állam alapvető eljárási elveit;

c) bármely személy kérésére, aki azt állítja, hogy az intézkedés sérti szülői felelősségét, ha az intézkedést, sürgős eset kivételével, anélkül hozták meg, hogy ennek a személynek biztosították volna a meghallgatás lehetőségét;

d) ha az elismerés, a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve, nyilvánvalóan a megkeresett Állam közrendjébe ütközik;

e) ha az intézkedés összeegyeztethetetlen a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti nem részes Államban hozott későbbi intézkedéssel, feltéve, hogy ez utóbbi intézkedés a megkeresett Államban megfelel az elismerés követelményeinek;

f) ha nem tartották be a 33. cikkben meghatározott eljárást.

24. cikk

A 23. cikk 1. bekezdésének sérelme nélkül, bármely érdekelt személy kérheti a Szerződő Állam illetékes hatóságaitól, hogy döntsenek egy másik Szerződő Államban hozott intézkedés elismeréséről vagy elismerésének megtagadásáról. Az eljárásra a megkeresett Állam joga irányadó.

25. cikk

A megkeresett Állam hatóságát kötik azok a ténymegállapítások, amelyre annak az Államnak a hatósága, ahol az intézkedést hozták, a joghatóságát alapozta.

26. cikk

1. Ha az egyik Szerződő Államban hozott és ott végrehajtható intézkedések egy másik Szerződő Államban igényelnek végrehajtást, ezen másik Államban bármely érdekelt fél kérésére azokat végrehajthatónak nyilvánítják vagy végrehajtás céljából nyilvántartásba veszik, ez utóbbi Állam jogában meghatározott eljárásnak megfelelően.

2. A végrehajthatóvá nyilvánításra vagy nyilvántartásba vételre minden Szerződő Állam egyszerű és gyors eljárást alkalmaz.

3. A végrehajthatóvá nyilvánítás vagy nyilvántartásba vétel csak a 23. cikk 2. bekezdésében meghatározott okok valamelyike alapján tagadható meg.

27. cikk

Az előző cikkek alkalmazásához szükséges felülvizsgálaton túl az intézkedés érdemben nem vizsgálható felül.

28. cikk

Az egyik Szerződő Államban hozott és egy másik Szerződő Államban végrehajthatónak nyilvánított vagy végrehajtás céljából nyilvántartásba vett intézkedéseket az utóbbi Államban úgy hajtják végre, mintha az intézkedéseket ennek az Államnak a hatóságai hozták volna. A végrehajtásra a megkeresett Állam joga szerint, az e jog által meghatározott mértékben kerül sor, figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét.

V. Fejezet

EGYÜTTMŰKÖDÉS

29. cikk

1. Minden Szerződő Állam kijelöl egy központi hatóságot azoknak a feladatoknak az ellátására, amelyet ez az Egyezmény ró az ilyen hatóságokra.

2. A szövetségi Államoknak, a több jogrendszerrel vagy autonóm területi egységekkel rendelkező Államoknak jogukban áll több központi hatóságot is kijelölni és meghatározni feladatkörük területi vagy személyi hatályát. Amennyiben egy Állam több központi hatóságot jelöl ki, ki kell jelölnie azt a központi hatóságot, amelyhez az adott Államon belüli megfelelő központi hatóságnak való továbbítás céljából a megkeresések intézhetők.

30. cikk

1. A központi hatóságok együttműködnek egymással és elősegítik az Államaikon belüli illetékes hatóságok közötti együttműködést az Egyezmény céljainak elérése érdekében.

2. Az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy tájékoztatást nyújtsanak Államuk gyermekvédelemre vonatkozó jogszabályairól és az Államukban nyújtott szolgáltatásokról.

31. cikk

Minden Szerződő Állam központi hatósága közvetlenül, illetve hatóságokon vagy más szervezeteken keresztül

megtesz valamennyi megfelelő lépést a következők érdekében:

a) a 8–9. cikkben, valamint az e fejezetben meghatározott kapcsolat megkönnyítése és közreműködés biztosítása;

b) közvetítés, békéltetés útján vagy más hasonló módon a gyermek személyének vagy vagyonának a védelmét szolgáló, egyezségeen alapuló megoldások elérésének megkönnyítése azokban a helyzetekben, amikor az Egyezményt kell alkalmazni;

c) egy másik Szerződő Állam illetékes hatóságának kérésére a gyermek hollétének felkutatásában való segítségnyújtás, amennyiben úgy tűnik, hogy a gyermek a megkeresett Állam területén tartózkodik és védelemre szorul.

32. cikk

Az olyan Szerződő Állam központi hatóságának vagy más illetékes hatóságának indoklással alátámasztott kérésére, amellyel a gyermeknek lényeges kapcsolata van, azon Szerződő Állam központi hatósága, amelyben a gyermek szokásos tartózkodási helye van és amelyben a gyermek tartózkodik, közvetlenül, illetve hatóságokon vagy más szervezeteken keresztül:

a) jelentést adhat a gyermek helyzetéről;

b) felkérheti saját Államának illetékes hatóságát, hogy mérlegelje a gyermek személyének vagy vagyonának a védelmét szolgáló intézkedések meghozatalának szükségességét.

33. cikk

1. Ha az 5–10. cikk alapján joghatósággal rendelkező hatóság a gyermek nevelőcsaládnál vagy intézményi gondozásban való elhelyezését, *kafala* vagy hasonló intézmény szerinti gondozásának biztosítását tervezi, és erre az elhelyezésre vagy gondozásba vételre egy másik Szerződő Államban kerülne sor, először konzultálnia kell ez utóbbi Szerződő Állam központi hatóságával vagy más illetékes hatóságával. E célból a javasolt elhelyezés vagy gondozásba vétel indokának megjelölésével jelentést kell továbbítani a gyermekről.

2. A megkereső Államban csak akkor hozható határozat az elhelyezésről vagy gondozásba vételről, ha a megkeresett Állam központi hatósága vagy más illetékes hatósága, a gyermek mindenképp álló érdekét figyelembe véve, az elhelyezéshez vagy gondozásba vételhez hozzájárult.

34. cikk

1. Amennyiben védőintézkedés meghozatalát mérlegelik, az Egyezmény szerint illetékes hatóságok – ha a gyer-

mek helyzete szükségessé teszi – megkereshetik a többi Szerződő Állam olyan hatóságát, amely a gyermek védelme szempontjából lényeges információ birtokában van, hogy közölje ezt az információt.

2. A Szerződő Államok olyan nyilatkozatot tehetnek, hogy az 1. bekezdés szerinti megkereséseket kizárólag központi hatóságukon keresztül intézhetik hatóságaik felé.

35. cikk

1. A Szerződő Államok illetékes hatóságai megkereshetik egy másik Szerződő Állam hatóságait, hogy nyújtsanak segítséget az ezen Egyezmény alapján hozott védőintézkedések végrehajtásában, különösen a láthatási jogok, valamint a rendszeres és közvetlen kapcsolattartási jog hatékony gyakorlásának a biztosításában.

2. Azon Szerződő Állam hatóságai, amelyben a gyermeknek nincs szokásos tartózkodási helye, az ezen Államban tartózkodó olyan szülő kérésére, aki láthatási jogának megállapítását vagy biztosítását kéri, információkat vagy bizonyítékokat gyűjthetnek és megállapíthatják a szülő láthatási jog gyakorlására való alkalmasságát és a láthatási jog gyakorlásának feltételeit. A gyermek láthatására irányuló kérelem elbírálására az 5–10. cikk alapján joghatósággal rendelkező hatóság a döntés meghozatala előtt elfogadja és mérlegeli ezeket az információkat, bizonyítékokat és megállapításokat.

3. Az 5–10. cikk alapján a láthatásról való döntés meghozatalára joghatósággal rendelkező hatóság a 2. bekezdés szerinti kérelem teljesítéséig elhalaszthatja az eljárást, különösen akkor, ha a gyermek korábbi tartózkodási helye szerinti Államban biztosított láthatási jog korlátozására vagy megszüntetésére irányuló kérelem tárgyában jár el.

4. E cikk nem akadályozza az 5–10. cikk alapján hatáskörrel rendelkező hatóságot abban, hogy a 2. bekezdés alapján benyújtott kérelem teljesítéséig ideiglenes intézkedéseket hozzon.

36. cikk

Minden olyan esetben, amikor a gyermek komoly veszélynek van kitéve, azon Szerződő Állam illetékes hatóságai, amelyben gyermekvédelmi intézkedést hoztak vagy ilyen intézkedés meghozatalát mérlegelik, ha tájékoztatást kapnak arról, hogy a gyermek tartózkodási helye egy másik Államba került, vagy a gyermek másik Államban tartózkodik, tájékoztatják ezen másik Állam hatóságait a fennálló veszélyről és a meghozott vagy mérlegelt intézkedésekről.

37. cikk

A hatóságok e fejezet alapján nem kérhetnek vagy továbbíthatnak információt, ha ez véleményük szerint veszélybe sodorhatná a gyermek személyét vagy vagyonát, vagy a gyermek valamely családtagjának szabadságára vagy életére komoly fenyegetést jelentene.

38. cikk

1. Azon lehetőség érintetlenül hagyásával, hogy szolgáltatásaik ellenében ésszerű költségeket követeljenek meg, a Szerződő Államok központi hatóságai és más hatóságai e Fejezet rendelkezéseinek alkalmazása során felmerült költségeiket maguk viselik.

2. A Szerződő Államok megállapodást köthetnek egy vagy több Szerződő Állammal a költségek megosztásáról.

39. cikk

A Szerződő Államok megállapodást köthetnek egy vagy több másik Szerződő Állammal abból a célból, hogy kölcsönös kapcsolataikban fejlesszék e fejezet alkalmazását. Azon Államok, amelyek ilyen jellegű megállapodást kötöttek, annak egy példányát továbbítják az Egyezmény letéteményesének.

VI. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

40. cikk

1. A gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Szerződő Állam vagy azon Szerződő Állam hatóságai, ahol védőintézkedést hoztak, azon személy kérelmére, aki szülői felelősséggel bír, illetve akit megbíztak a gyermek személyének vagy vagyonának védelmével, igazolást adhatnak ki e személynek feltüntetve, hogy milyen minőségben jogosult eljárni és milyen jogokkal ruházták fel.

2. Ellenkező bizonyíték hiányában el kell fogadni, hogy az igazolásban feltüntetett minőség és jogok az adott személyt illetik.

3. Minden Szerződő Állam kijelöli azokat a hatóságokat, amelyek az igazolás kiállítására jogosultak.

41. cikk

Az Egyezmény alapján gyűjtött vagy továbbított személyes adatokat csak azokra a célokra lehet felhasználni, amelyekre gyűjtötték vagy továbbították őket.

42. cikk

Azon hatóságok, amelyeknek adatokat továbbítanak, saját Államuk jogának megfelelően biztosítják azok bizalmas kezelését.

43. cikk

Az ezen Egyezmény alapján továbbított vagy kibocsátott okiratok mentesülnek a hitelesítés és más hasonló formális követelmények alól.

44. cikk

Minden Szerződő Állam kijelölheti azokat a hatóságokat, amelyeknek a 8., 9. és 33. cikk alapján megkeresések intézhetők.

45. cikk

1. A 29. és 44. cikk szerinti kijelölésekről tájékoztatni kell a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet Állandó Irodáját.

2. A 34. cikk 2. bekezdése szerinti nyilatkozatot az Egyezmény letéteményesének kell benyújtani.

46. cikk

Azon Szerződő Államok, amelyekben a gyermeknek és vagyonának a védelmére különböző jogrendszerek vagy jogszabályok alkalmazandók, nem kötelesek az Egyezmény szabályait alkalmazni a kizárólag e különböző jogrendszerek vagy jogszabályok összeütközése esetén.

47. cikk

Az olyan Állam vonatkozásában, amelyben az ezen Egyezményben szabályozott bármilyen ügy tekintetében két vagy több jogrendszert kell alkalmazni a különböző területi egységekben:

1. az adott állambeli szokásos tartózkodási helyre való hivatkozást a valamely területi egységen belüli szokásos tartózkodási helyre való hivatkozásként kell értelmezni;

2. a gyermek adott állambeli tartózkodására való hivatkozást a valamely területi egységben való tartózkodásra való hivatkozásként kell értelmezni;

3. az arra való hivatkozást, hogy a gyermek vagyona az adott Államban található, úgy kell értelmezni, hogy a gyermek vagyona valamely területi egységben található;

4. az arra az Államra való hivatkozást, amelynek a gyermek az állampolgára, az adott Állam joga által kijelölt területi egységre való hivatkozásként, vagy ilyen jellegű szabályozás hiányában az arra a területi egységre való hivatkozásként kell értelmezni, amellyel a gyermeknek a legszorosabb a kapcsolata;

5. az arra az Államra való hivatkozást, amelynek hatóságaihoz a gyermek szülei házasságának felbontására, különválasztásukra vagy házasságuk érvénytelenítésére irányuló kérelmet nyújtottak be, az arra a területi egységre való hivatkozásként kell értelmezni, amelynek hatóságaihoz a kérelmet benyújtották;

6. az arra az Államra való hivatkozást, amellyel a gyermek lényeges kapcsolatban áll, az arra a területi egységre való hivatkozásként kell értelmezni, amellyel a gyermek ilyen kapcsolatban áll;

7. az arra az Államra való hivatkozást, amelybe a gyermeket elvitték vagy amelyben visszatartják, az arra a területi egységre való hivatkozásként kell értelmezni, ahová a gyermeket elvitték vagy ahol visszatartják;

8. az adott Államnak a központi hatóságain kívüli egyéb hatóságaira vagy szervezeteire való hivatkozást az adott területi egységben eljárni jogosult hatóságokra vagy szervezetekre való hivatkozásként kell értelmezni;

9. az azon Állam jogára, eljárására vagy hatóságára való hivatkozást, amelyben intézkedést hoztak, annak a területi egységnek a jogára, eljárására vagy hatóságára való hivatkozásként kell értelmezni, amelyben az intézkedést hozták;

10. a megkeresett Állam jogára, eljárására vagy hatóságára való hivatkozást annak a területi egységnek a jogára, eljárására vagy hatóságára való hivatkozásként kell értelmezni, amelyben az elismerést vagy végrehajtást kérik.

48. cikk

Az alkalmazandó jognak a III. fejezet szerinti meghatározása céljából, olyan Állam vonatkozásában, amely két vagy több területi egységből áll, amelyek mindegyike az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyek tekintetében saját jogrendszerrel vagy jogszabályi rendszerrel rendelkezik, a következő szabályokat kell alkalmazni:

a) ha ilyen Államban léteznek olyan hatályos szabályok, amelyek meghatározzák, hogy mely területi egység joga az alkalmazandó, akkor ennek az egységnek a jogát kell alkalmazni;

b) ilyen szabályok hiányában a 47. cikkben meghatározott területi egység jogát kell alkalmazni.

49. cikk

Az alkalmazandó jognak a III. fejezet szerinti meghatározása céljából, olyan Állam vonatkozásában, amely az

ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyek tekintetében két vagy több jogrendszerrel vagy jogszabályi rendszerrel rendelkezik a személyek különböző csoportjaira, a következő szabályokat kell alkalmazni:

a) ha ilyen Államban léteznek olyan hatályos szabályok, amelyek meghatározzák, hogy e jogok közül melyiket kell alkalmazni, akkor ezt a jogot kell alkalmazni;

b) ilyen szabályok hiányában azt a jogrendszert vagy jogszabályi rendszert kell alkalmazni, amelyhez a gyermeket a legközelebbi kapcsolat fűzi.

50. cikk

Ez az Egyezmény nem érinti a gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, 1980. október 25-én kelt egyezmény alkalmazását mindkét egyezmény részes Államai között. Semmi nem zárja ki azonban azt, hogy ezen Egyezmény rendelkezéseire hivatkozzanak a jogellenesen elvitt vagy visszatartott gyermek visszaadása, illetve a láthatási jog megszervezése céljából.

51. cikk

A Szerződő Államok közötti kapcsolatban ezen Egyezmény felváltja a kiskorúak védelmével kapcsolatos hatósági jogkörökről és az alkalmazandó jogról szóló, 1961. október 5-én kelt egyezményt és a kiskorúak feletti gyámiságot szabályozó, Hágában, 1902. június 12-én aláírt egyezményt, a fent említett 1961. október 5-i egyezmény alapján hozott intézkedések elismerésének a sérelme nélkül.

52. cikk

1. Ez az Egyezmény nem érinti azokat a nemzetközi jogforrásokat, amelyeknek a Szerződő Államok részesei, és amelyek az Egyezmény által szabályozott ügyekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, kivéve, ha a jogforrásban részes Államok ellenkező nyilatkozatot nem tesznek.

2. Ez az Egyezmény nem érinti annak a lehetőségét, hogy egy vagy több Szerződő Állam olyan megállapodást kössön, amely az ilyen megállapodásban részes Államokban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek tekintetében az ezen Egyezmény által szabályozott ügyekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

3. Az egy vagy több Szerződő Állam által az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyekre vonatkozóan megkötött megállapodások az ilyen Államok és más Szerződő Államok közötti kapcsolatokban nem érintik ezen Egyezmény rendelkezéseinek az alkalmazását.

4. Az előző bekezdéseket kell alkalmazni az érintett Államok közötti regionális vagy más természetű kapcsolatok alapján fennálló különleges kapcsolaton alapuló egy- séges törvényekre is.

53. cikk

1. Az Egyezmény csak azon intézkedésekre alkalmaz- ható, amelyeket azt követően hoztak az adott Államban, hogy az Egyezmény az adott Állam vonatkozásában hatályba lépett.

2. Az Egyezmény csak azon intézkedések elismerésére és végrehajtására alkalmazható, amelyeket az Egyez- ménynek az intézkedéseket hozó Állam és a megkeresett Állam közötti hatálybalépését követően hoztak.

54. cikk

1. A Szerződő Államok központi hatóságával vagy más hatóságával folytatott érintkezés során az iratokat eredeti nyelven kell megküldeni, csatolva a másik Állam hivatalos nyelvére vagy egyik hivatalos nyelvére való fordítást, vagy amennyiben ez nehezen megvalósítható, francia vagy angol nyelvű fordítását.

2. A Szerződő Állam azonban, a 60. cikk szerinti fenn- tartásban kifogást emelhet a francia vagy az angol, de nem mindkét nyelv használatával szemben.

55. cikk

1. A Szerződő Államok a 60. cikk szerint:

a) fenntarthatják hatóságaik joghatóságát a gyermek területükön található vagyonának a védelmére irányuló intézkedések meghozatalára;

b) fenntarthatják a jogot arra, hogy ne ismerjenek el szülői felelősséget vagy intézkedést, amennyiben az összeegyeztethetetlen a hatóságaik által az adott vagyon vonatkozásában hozott intézkedésekkel.

2. A fenntartás korlátozható bizonyos vagyoni kategó- riákra.

56. cikk

A Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet főtitkára rendszeres időközönként speciális bizottságot hív össze az Egyezmény gyakorlati működésének felülvizsgálatára.

VII. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

57. cikk

1. Az Egyezmény aláírásra nyitva áll azon Államok előtt, amelyek a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet tizennyolcadik ülészakának idején annak tagjai voltak.

2. Az Egyezményt meg kell erősíteni, el kell fogadni vagy jóvá kell hagyni és a megerősítő, elfogadó vagy jóvá- hagyó okiratokat az Egyezmény letéteményesénél, a Holland Királyság Külügyminisztériumánál kell letétbe helyezni.

58. cikk

1. Bármely más Állam csatlakozhat az Egyezményhez, miután az Egyezmény a 61. cikk 1. bekezdése szerint hatályba lépett.

2. A csatlakozási okiratot a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

3. A csatlakozás csak a csatlakozó Állam és azon Szer- ződő Államok közötti kapcsolatban hatályos, amelyek a 63. cikk b) pontjában említett értesítés kézhezvételét köve- tő hat hónapon belül nem emeltek kifogást a csatlakozás ellen. Ilyen kifogással élhetnek az Államok akkor is, ami- kor egy csatlakozást követően megerősítik, elfogadják vagy jóváhagyják az Egyezményt. A kifogásról értesíteni kell a letéteményest.

59. cikk

1. Ha egy Állam két vagy több területi egységgel ren- delkezik, amelyekben az ezen Egyezményben szabályo- zott ügyek vonatkozásában különböző jogrendszereket kell alkalmazni, az aláírás, megerősítés, elfogadás, jóváha- gyás vagy csatlakozás időpontjában nyilatkozhat arról, hogy az Egyezmény összes területi egységére kiterjed, vagy területi egységei közül csak egyre vagy többre terjed ki, és ezt a nyilatkozatot másik nyilatkozat benyújtásával bármikor módosíthatja.

2. Az ilyen nyilatkozatról értesíteni kell a letétemé- nyest és kifejezetten meg kell jelölni azokat a területi egy- ségeket, amelyek vonatkozásában az Egyezményt alkalmazni kell.

3. Ha egy Állam e cikk alapján nem tesz nyilatkozatot, az Egyezmény az adott Állam összes területi egységére kiterjed.

60. cikk

1. Minden Állam legkésőbb a megerősítés, elfogadás, jóváhagyás vagy csatlakozás időpontjában, vagy az 59. cikk szerinti nyilatkozat benyújtásakor az 54. cikk 2. bekezdésében és az 55. cikkben meghatározott fenntartást tehet. Más fenntartás nem tehető.

2. Bármely Állam bármikor visszavonhatja az általa tett fenntartást. A visszavonásról értesíteni kell a letéteményest.

3. A fenntartás az előző bekezdésben említett értesítést követő harmadik naptári hónap első napján veszíti hatályát.

61. cikk

1. Az Egyezmény a harmadik megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat 57. cikkben említett letétbe helyezése utáni három hónap elteltét követő hónap első napján lép hatályba.

2. Ezt követően az Egyezmény a következőképpen lép hatályba:

a) az Egyezményt ezt követően megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó valamennyi Állam tekintetében a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okiratanak letétbe helyezése utáni három hónap elteltét követő hónap első napján;

b) a csatlakozó Államok tekintetében az 58. cikk 3. bekezdésében említett hat hónapos idő lejártá utáni három hónap elteltét követő hónap első napján;

c) az olyan területi egység tekintetében, amelyre az 59. cikk szerint az Egyezményt kiterjesztették, az abban a cikkben említett értesítés utáni három hónap elteltét követő hónap első napján.

62. cikk

1. Az Egyezményben részes Állam az Egyezményt a letéteményesnek címzett írásbeli értesítéssel felmondhatja. A felmondás korlátozódhat bizonyos területi egységekre, amelyekre az Egyezményt alkalmazni kell.

2. A felmondás az értesítés letéteményes általi átvétele után eltelt tizenkét hónapot követő hónap első napján válik hatályossá. Amennyiben az értesítésben hosszabb időtartamot határoznak meg a felmondás hatályára, a felmondás ezen hosszabb időtartam elteltével válik hatályossá.

63. cikk

A letéteményes értesíti a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet tagállamait és az 58. cikk szerint csatlakozott Államokat a következőkről:

a) az 57. cikkben említett aláírások, megerősítések, elfogadások és jóváhagyások;

b) az 58. cikkben említett csatlakozások és a csatlakozásokkal szemben emelt kifogások;

c) az Egyezmény 61. cikk szerinti hatálybalépésének napja;

d) a 34. cikk 2. bekezdésében és az 59. cikkben említett nyilatkozatok;

e) a 39. cikkben említett megállapodások;

f) az 54. cikk 2. bekezdésében és az 55. cikkben említett fenntartások, és a 60. cikk 2. bekezdésében említett visszavonások;

g) a 62. cikkben említett felmondások.

Fentiek hitelül az erre megfelelően felhatalmazott alulírottak ezt az Egyezményt aláírták.

Készült Hágában, 1996. október 19. napján, angol és francia nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles, egyetlen példányban, amelyet a Holland Királyság Kormányának levéltárában helyeznek letétbe, s amelyből diplomáciai úton egy-egy hiteles másolatot küldenek a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet Tizennyolcadik Ülésszakának minden tagállama számára.”

4. § Az Országgyűlés felhatalmazást ad a következő nyilatkozatnak és fenntartásoknak az Egyezmény kötelező hatályának elismerésével egy időben történő megtételére:

– az Egyezmény 34. cikkének 2. bekezdéséhez: „A Magyar Köztársaság hatóságai felé a 34. cikk 1. bekezdés szerinti megkeresések kizárólag a magyar központi hatóságon keresztül intézhetők.”

– az 54. cikk 2. bekezdéséhez: „A Magyar Köztársaság fenntartja a jogot arra, hogy a központi hatóságával vagy más hatóságával folytatott érintkezés során az iratokat csak magyar nyelvű, vagy amennyiben ez nehezen megvalósítható, angol nyelvű fordítással ellátva fogadja el.”

– az 55. cikk 1. bekezdéséhez: „A Magyar Köztársaság kinyilvánítja, hogy fenntartja a joghatóságot a hatóságai számára a gyermeknek a területén lévő vagyona védelmére irányuló intézkedések meghozatalára, illetve fenntartja a jogot arra, hogy ne ismerjen el szülői felelősséget vagy intézkedést, amennyiben az összeegyeztethetetlen a hatóságai által az adott vagyon vonatkozásában hozott intézkedésekkel.”

5. § Az Országgyűlés a 4. §-ban meghatározott nyilatkozatot és fenntartásokat e törvénnyel kihirdeti.

6. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény 2–3. §-a, valamint 5. §-a az Egyezmény 61. cikke 2. bekezdésének a) pontjában meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) Az Egyezmény, illetve e törvény 2–3. §-a, valamint 5. §-a hatálybalépésének naptári napját a külügyminiszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben hadéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.

(4) Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter gondoskodik.

(5) Az Egyezmény 29. cikke szerinti központi hatósági feladatokat az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter látja el.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CXLI. törvény

a belvízi árufuvarozási szerződésről szóló Budapesti Egyezmény (CMNI) kihirdetéséről*

1. § Az Országgyűlés a belvízi árufuvarozási szerződésről szóló, Budapesten, 2001. június 22-én kelt Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) e törvénnyel kihirdeti. (Az Egyezmény a Magyar Köztársaság tekintetében 2005. április 1-jén lépett hatályba.)

2. § Az Egyezmény hiteles angol nyelvű szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

„Budapest Convention on the Contract for the Carriage of Goods by Inland Waterway (CMNI)

The States Parties to this Convention,

considering the recommendations of the Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe of 1 August 1975 for the harmonization of legal regimes with a view to the development of transport by member States of the Central Commission for the Navigation of the Rhine and the Danube Commission in collaboration with the United Nations Economic Commission for Europe,

having recognized the necessity and desirability of establishing by common agreement certain uniform rules concerning contracts for the carriage of goods by inland waterway,

have decided to conclude a Convention for this purpose and have thereto agreed as follows:

Chapter I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Definitions

In this Convention,

1. „*Contract of carriage*” means any contract, of any kind, whereby a carrier undertakes against payment of freight to carry goods by inland waterway;

2. „*Carrier*” means any person by whom or in whose name a contract of carriage has been concluded with a shipper;

3. „*Actual carrier*” means any person, other than a servant or an agent of the carrier, to whom the performance of the carriage or of part of such carriage has been entrusted by the carrier;

4. „*Shipper*” means any person by whom or in whose name or on whose behalf a contract of carriage has been concluded with a carrier;

5. „*Consignee*” means the person entitled to take delivery of the goods;

6. „*Transport document*” means a document which evidences a contract of carriage and the taking over or loading of goods by a carrier, made out in the form of a bill of lading or consignment note or of any other document used in trade;

7. „*Goods*” does not include either towed or pushed vessels or the luggage or vehicles of passengers; where the goods are consolidated in a container, on a pallet or in or on a similar article of transport or where they are packed, „*goods*” includes such article of transport or packaging if supplied by the shipper;

8. „*In writing*” includes, unless otherwise agreed between the parties concerned, the transmission of information by electronic, optical or similar means of communication, including, but not limited to, telegram, facsimile, telex, electronic mail or electronic data interchange (EDI), provided the information is accessible so as to be usable for subsequent reference.

9. The law of a State applicable in accordance with this Convention means the rules of law in force in that State other than its rules of private international law.

Article 2

Scope of application

1. This Convention is applicable to any contract of carriage according to which the port of loading or the place

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 5-i ülésnapján fogadta el.

of taking over of the goods and the port of discharge or the place of delivery of the goods are located in two different States of which at least one is a State Party to this Convention. If the contract stipulates a choice of several ports of discharge or places of delivery, the port of discharge or the place of delivery to which the goods have actually been delivered shall determine the choice.

2. This Convention is applicable if the purpose of the contract of carriage is the carriage of goods, without transshipment, both on inland waterways and in waters to which maritime regulations apply, under the conditions set out in paragraph 1, unless:

(a) a maritime bill of lading has been issued in accordance with the maritime law applicable, or

(b) the distance to be travelled in waters to which maritime regulations apply is the greater.

3. This Convention is applicable regardless of the nationality, place of registration or home port of the vessel or whether the vessel is a maritime or inland navigation vessel and regardless of the nationality, domicile, registered office or place of residence of the carrier, the shipper or the consignee.

Chapter II

RIGHTS AND OBLIGATIONS OF THE CONTRACTING PARTIES

Article 3

Taking over, carriage and delivery of the goods

1. The carrier shall carry the goods to the place of delivery within the specified time and deliver them to the consignee in the condition in which they were handed over to him.

2. Unless otherwise agreed, the taking over and delivery of the goods shall take place on board the vessel.

3. The carrier shall decide which vessel is to be used. He shall be bound, before and at the beginning of the voyage, to exercise due diligence to ensure that, taking into account the goods to be carried, the vessel is in a state to receive the cargo, is seaworthy and is manned and equipped as prescribed by the regulations in force and is furnished with the necessary national and international authorizations for the carriage of the goods in question.

4. Where it has been agreed that the carriage shall be performed by a specific vessel or type of vessel, the carrier shall be entitled to load or transship the goods in whole or in part on to another vessel or on to another type of vessel without the consent of the shipper, only:

(a) in circumstances, such as low water or collision or any other obstacle to navigation, which were unfore-

seeable at the time when the contract of carriage was concluded and in which the loading or transshipment of the goods is necessary in order to perform the contract of carriage, and when the carrier is unable to obtain within an appropriate period of time instructions from the shipper, or

(b) when it is in accordance with the practice prevailing in the port where the vessel is located.

5. Except as provided by the obligations incumbent on the shipper, the carrier shall ensure that the loading, stowage and securing of the goods do not affect the safety of the vessel.

6. The carrier is entitled to carry the goods on deck or in open vessels only if it has been agreed with the shipper or if it is in accordance with the usage of the particular trade or is required by the statutory regulations.

Article 4

Actual carrier

1. A contract complying with the definition set out in article 1, paragraph 1, concluded between a carrier and an actual carrier constitutes a contract of carriage within the meaning of this Convention. For the purpose of such contract, all the provisions of this Convention concerning the shipper shall apply to the carrier and those concerning the carrier to the actual carrier.

2. Where the carrier has entrusted the performance of the carriage or part thereof to an actual carrier, whether or not in pursuance of a liberty under the contract of carriage to do so, the carrier nevertheless remains responsible for the entire carriage according to the provisions of this Convention. All the provisions of this Convention governing the responsibility of the carrier also apply to the responsibility of the actual carrier for the carriage performed by him.

3. The carrier shall in all cases inform the shipper when he entrusts the performance of the carriage or part thereof to an actual carrier.

4. Any agreement with the shipper or the consignee extending the carrier's responsibility according to the provisions of this Convention affects the actual carrier only to the extent that he has agreed to it expressly and in writing. The actual carrier may avail himself of all the objections invocable by the carrier under the contract of carriage.

5. If and to the extent that both the carrier and the actual carrier are liable, their liability is joint and several. Nothing in this article shall prejudice any right of recourse as between them.

*Article 5**Delivery time*

The carrier shall deliver the goods within the time limit agreed in the contract of carriage or, if no time limit has been agreed, within the time limit which could reasonably be required of a diligent carrier, taking into account the circumstances of the voyage and unhindered navigation.

*Article 6**Obligations of the shipper*

1. The shipper shall be required to pay the amounts due under the contract of carriage.

2. The shipper shall furnish the carrier in writing, before the goods are handed over, with the following particulars concerning the goods to be carried:

- (a) dimensions, number or weight and stowage factor of the goods;
- (b) marks necessary for identification of the goods;
- (c) nature, characteristics and properties of the goods;
- (d) instructions concerning the Customs or administrative regulations applying to the goods;
- (e) other necessary particulars to be entered in the transport document.

The shipper shall also hand over to the carrier, when the goods are handed over, all the required accompanying documents.

3. If the nature of the goods so requires, the shipper shall, bearing in mind the agreed transport operation, pack the goods in such a way as to prevent their loss or damage between the time they are taken over by the carrier and their delivery and so as to ensure that they do not cause damage to the vessel or to other goods. According to what has been agreed with a view to carriage, the shipper shall also make provision for appropriate marking in conformity with the applicable international or national regulations or, in the absence of such regulations, in accordance with rules and practices generally recognized in inland navigation.

4. Subject to the obligations to be borne by the carrier, the shipper shall load and stow the goods and secure them in accordance with inland navigation practice unless the contract of carriage specifies otherwise.

*Article 7**Dangerous and polluting goods*

1. If dangerous or polluting goods are to be carried, the shipper shall, before handing over the goods, and in

addition to the particulars referred to in article 6, paragraph 2, inform the carrier clearly and in writing of the danger and the risks of pollution inherent in the goods and of the precautions to be taken.

2. Where the carriage of the dangerous or polluting goods requires an authorization, the shipper shall hand over the necessary documents at the latest when handing over the goods.

3. Where the continuation of the carriage, the discharge or the delivery of the dangerous or polluting goods are rendered impossible owing to the absence of an administrative authorization, the shipper shall bear the costs for the return of the goods to the port of loading or a nearer place, where they may be discharged and delivered or disposed of.

4. In the event of immediate danger to life, property or the environment, the carrier shall be entitled to unload the goods, to render them innocuous or, provided that such a measure is not disproportionate to the danger they represent, to destroy them, even if, before they were taken over, he was informed or was apprised by other means of the nature of the danger or the risks of pollution inherent in the goods.

5. Where the carrier is entitled to take the measures referred to in paragraphs 3 or 4 above, he may claim compensation for damages.

*Article 8**Liability of the shipper*

1. The shipper shall, even if no fault can be attributed to him, be liable for all the damages and costs incurred by the carrier or the actual carrier by reason of the fact that:

- (a) the particulars or information referred to in articles 6, paragraph 2, or 7, paragraph 1, are missing, inaccurate or incomplete;
- (b) the dangerous or polluting goods are not marked or labelled in accordance with the applicable international or national regulations or, if no such regulations exist, in accordance with rules and practices generally recognized in inland navigation;
- (c) the necessary accompanying documents are missing, inaccurate or incomplete.

The carrier may not avail himself of the liability of the shipper if it is proven that the fault is attributable to the carrier himself, his servants or agents. The same applies to the actual carrier.

2. The shipper shall be responsible for the acts and omissions of persons of whose services he makes use to perform the tasks and meet the obligations referred to in articles 6 and 7, when such persons are acting within the

scope of their employment, as if such acts or omissions were his own.

Article 9

Termination of the contract of carriage by the carrier

1. The carrier may terminate the contract of carriage if the shipper has failed to perform the obligations set out in article 6, paragraph 2, or article 7, paragraphs 1 and 2.

2. If the carrier makes use of his right of termination, he may unload the goods at the shipper's expense and claim optionally the payment of any of the following amounts:

- (a) one third of the agreed freight; or
- (b) in addition to any demurrage charge, a compensation equal to the amount of costs incurred and the loss caused, as well as, should the voyage have already begun, a proportional freight for the part of the voyage already performed.

Article 10

Delivery of the goods

1. Notwithstanding the obligation of the shipper under article 6, paragraph 1, the consignee who, following the arrival of the goods at the place of delivery, requests their delivery, shall, in accordance with the contract of carriage, be liable for the freight and other charges due on the goods, as well as for his contribution to any general average. In the absence of a transport document, or if such document has not been presented, the consignee shall be liable for the freight agreed with the shipper if it corresponds to market practice.

2. The placing of the goods at the disposal of the consignee in accordance with the contract of carriage or with the usage of the particular trade or with the statutory regulations applicable at the port of discharge shall be considered a delivery. The imposed handing over of the goods to an authority or a third party shall also be considered a delivery.

Chapter III

TRANSPORT DOCUMENTS

Article 11

Nature and content

1. For each carriage of goods governed by this Convention the carrier shall issue a transport document; he

shall issue a bill of lading only if the shipper so requests and if it has been so agreed before the goods were loaded or before they were taken over for carriage. The lack of a transport document or the fact that it is incomplete shall not affect the validity of the contract of carriage.

2. The original of the transport document must be signed by the carrier, the master of the vessel or a person authorized by the carrier. The carrier may require the shipper to countersign the original or a copy. The signature may be in handwriting, printed in facsimile, perforated, stamped, in symbols or made by any other mechanical or electronic means, if this is not prohibited by the law of the State where the transport document was issued.

3. The transport document shall be prima facie evidence, save proof to the contrary, of the conclusion and content of the contract of carriage and of the taking over of the goods by the carrier. In particular, it shall provide a basis for the presumption that the goods have been taken over for carriage as they are described in the transport document.

4. When the transport document is a bill of lading, it alone shall determine the relations between the carrier and the consignee. The conditions of the contract of carriage shall continue to determine the relations between carrier and shipper.

5. The transport document, in addition to its denomination, contains the following particulars:

- (a) the name, domicile, registered office or place of residence of the carrier and of the shipper;
- (b) the consignee of the goods;
- (c) the name or number of the vessel, where the goods have been taken on board, or particulars in the transport document stating that the goods have been taken over by the carrier but not yet loaded on the vessel;
- (d) the port of loading or the place where the goods were taken over and the port of discharge or the place of delivery;
- (e) the usual name of the type of goods and their method of packaging and, for dangerous or polluting goods, their name according to the requirements in force or, if there is no such name, their general name;
- (f) the dimensions, number or weight as well as the identification marks of the goods taken on board or taken over for the purpose of carriage;
- (g) the statement, if applicable, that the goods shall or may be carried on deck or on board open vessels;
- (h) the agreed provisions concerning freight;
- (i) in the case of a consignment note, the specification as to whether it is an original or a copy; in the case of a bill of lading, the number of originals;
- (j) the place and date of issue. The legal character of a transport document in the sense of article 1, paragraph 6, of this Convention is not affected by the absence of one or more of the particulars referred to in this paragraph.

*Article 12**Reservations in transport documents*

1. The carrier is entitled to include in the transport document reservations concerning:

(a) The dimensions, number or weight of the goods, if he has grounds to suspect that the particulars supplied by the shipper are inaccurate or if he had no reasonable means of checking such particulars, especially because the goods have not been counted, measured or weighed in his presence or because, without explicit agreement, the dimensions or weights have been determined by draught measurement;

(b) Identification marks which are not clearly and durably affixed on the goods themselves or, if the goods are packed, on the receptacles or packagings;

(c) The apparent condition of the goods.

2. If the carrier fails to note the apparent condition of the goods or does not enter reservations in that respect, he is deemed to have noted in the transport document that the goods were in apparent good condition.

3. If, in accordance with the particulars set out in the transport document, the goods are placed in a container or in the holds of the vessel and sealed by other persons than the carrier, his servants or his agents, and if neither the container nor the seals are damaged or broken when they reach the port of discharge or the place of delivery, it shall be presumed that the loss or damage to the goods did not occur during carriage.

*Article 13**Bill of lading*

1. The originals of a bill of lading shall be documents of title issued in the name of the consignee, to order or to bearer.

2. At the place of destination, the goods shall be delivered only in exchange for the original of the bill of lading submitted initially; thereafter, further delivery cannot be claimed against other originals.

3. When the goods are taken over by the carrier, handing over the bill of lading to a person entitled thereby to receive the goods has the same effects as the handing over of the goods as far as the acquisition of rights to the goods is concerned.

4. If the bill of lading has been transferred to a third party, including the consignee, who has acted in good faith in reliance on the description of the goods therein, proof to the contrary of the presumption set out in article 11, paragraph 3, and article 12, paragraph 2, shall not be admissible.

Chapter IV

*RIGHT TO DISPOSE OF THE GOODS**Article 14**Holder of the right of disposal*

1. The shipper shall be authorized to dispose of the goods; in particular, he may require the carrier to discontinue the carriage of the goods, to change the place of delivery or to deliver the goods to a consignee other than the consignee indicated in the transport document.

2. The shipper's right of disposal shall cease to exist once the consignee, following the arrival of the goods at the scheduled place of delivery, has requested delivery of the goods and,

(a) where carriage is under a consignment note, once the original has been handed over to the consignee;

(b) where carriage is under a bill of lading, once the shipper has relinquished all the originals in his possession by handing them over to another person.

3. By an appropriate entry in the consignment note, the shipper may, when the consignment note is issued, waive his right of disposal to the consignee.

*Article 15**Conditions for the exercise of the right of disposal*

The shipper or, in the case of article 14, paragraphs 2 and 3, the consignee, must, if he wishes to exercise his right of disposal:

(a) where a bill of lading is used, submit all originals prior to the arrival of the goods at the scheduled place of delivery;

(b) where a transport document other than a bill of lading is used, submit this document, which shall include the new instructions given to the carrier;

(c) compensate the carrier for all costs and damage incurred in carrying out instructions;

(d) pay all the agreed freight in the event of the discharge of the goods before arrival at the scheduled place of delivery, unless the contract of carriage provides otherwise.

Chapter V

*LIABILITY OF THE CARRIER**Article 16**Liability for loss*

1. The carrier shall be liable for loss resulting from loss or damage to the goods caused between the time when he

took them over for carriage and the time of their delivery, or resulting from delay in delivery, unless he can show that the loss was due to circumstances which a diligent carrier could not have prevented and the consequences of which he could not have averted.

2. The carrier's liability for loss resulting from loss or damage to the goods caused during the time before the goods are loaded on the vessel or the time after they have been discharged from the vessel shall be governed by the law of the State applicable to the contract of carriage.

Article 17

Servants and agents

1. The carrier shall be responsible for the acts and omissions of his servants and agents of whose services he makes use during the performance of the contract of carriage, when such persons are acting within the scope of their employment, as if such acts or omissions were his own.

2. When the carriage is performed by an actual carrier in accordance with article 4, the carrier is also responsible for the acts and omissions of the actual carrier and of the servants and agents of the actual carrier acting within the scope of their employment.

3. If an action is brought against the servants and agents of the carrier or the actual carrier, such persons, if they prove that they acted within the scope of their employment, are entitled to avail themselves of the exonerations and limits of liability which the carrier or the actual carrier is entitled to invoke under this Convention.

4. A pilot designated by an authority and who cannot be freely selected shall not be considered to be a servant or agent within the meaning of paragraph 1.

Article 18

Special exonerations from liability

1. The carrier and the actual carrier shall be exonerated from their liability when the loss, damage or delay are the result of one of the circumstances or risks listed below:

(a) acts or omissions of the shipper, the consignee or the person entitled to dispose of the goods;

(b) handling, loading, stowage or discharge of the goods by the shipper, the consignee or third parties acting on behalf of the shipper or the consignee;

(c) carriage of the goods on deck or in open vessels, where such carriage has been agreed with the shipper or is in accordance with the practice of the particular trade, or if it is required by the regulations in force;

(d) nature of the goods which exposes them to total or partial loss or damage, especially through breakage, rust, decay, desiccation, leakage, normal wastage (in volume or weight), or the action of vermin or rodents;

(e) lack of or defective condition of packaging in the case of goods which, by their nature, are exposed to loss or damage when not packed or when the packaging is defective;

(f) insufficiency or inadequacy of marks identifying the goods;

(g) rescue or salvage operations or attempted rescue or salvage operations on inland waterways;

(h) carriage of live animals, unless the carrier has not taken the measures or observed the instructions agreed upon in the contract of carriage.

2. When, in the circumstances of the case, damage could be attributed to one or more of the circumstances or risks listed in paragraph 1 of the present article, it is presumed to have been caused by such a circumstance or risk. This presumption does not apply if the injured party proves that the loss suffered does not result, or does not result exclusively, from one of the circumstances or risks listed in paragraph 1 of this article.

Article 19

Calculation of compensation

1. Where the carrier is liable for total loss of goods, the compensation payable by him shall be equal to the value of the goods at the place and on the day of delivery according to the contract of carriage. Delivery to a person other than the person entitled is deemed to be a loss.

2. In the event of partial loss or damage to goods, the carrier shall be liable only to the extent of the loss in value.

3. The value of the goods shall be fixed according to the commodity exchange price or, if there is no such price, according to their market price or, if there is no commodity exchange price or market price, by reference to the normal value of goods of the same kind and quality at the place of delivery.

4. In respect of goods which by reason of their nature are exposed to wastage during carriage, the carrier shall be held liable, whatever the length of the carriage, only for that part of the wastage which exceeds normal wastage (in volume or weight) as determined by the parties to the contract of carriage or, if not, by the regulations or established practice at the place of destination.

5. The provisions of this article shall not affect the carrier's right concerning the freight as provided by the contract of carriage or, in the absence of special agreements in this regard, by the applicable national regulations or practices.

*Article 20**Maximum limits of liability*

1. Subject to article 21 and paragraph 4 of the present article, and regardless of the action brought against him, the carrier shall under no circumstances be liable for amounts exceeding 666.67 units of account per package or other shipping unit, or 2 units of account per kilogram of weight, specified in the transport document, of the goods lost or damaged, whichever is the higher. If the package or other shipping unit is a container and if there is no mention in the transport document of any package or shipping unit consolidated in the container, the amount of 666.67 units of account shall be replaced by the amount of 1500 units of account for the container without the goods it contains and, in addition, the amount of 25.000 units of account for the goods which are in the container.

2. Where a container, pallet or similar article of transport is used to consolidate goods, the packages or other shipping units enumerated in the transport document as packed in or on such article of transport are deemed packages or shipping units. Except as aforesaid, the goods in or on such article of transport are deemed one shipping unit. In cases where the article of transport itself has been lost or damaged, that article of transport, if not owned or otherwise supplied by the carrier, is considered one separate shipping unit.

3. In the event of loss due to delay in delivery, the carrier's liability shall not exceed the amount of the freight. However, the aggregate liability under paragraph 1 and the first sentence of the present paragraph shall not exceed the limitation which would be established under paragraph 1 for total loss of the goods with respect to which such liability was incurred.

4. The maximum limits of liability mentioned in paragraph 1 do not apply:

(a) where the nature and higher value of the goods or articles of transport have been expressly specified in the transport document and the carrier has not refuted those specifications, or

(b) where the parties have expressly agreed to higher maximum limits of liability.

5. The aggregate of the amounts of compensation recoverable from the carrier, the actual carrier and their servants and agents for the same loss shall not exceed overall the limits of liability provided for in this article.

*Article 21**Loss of right to limit liability*

1. The carrier or the actual carrier is not entitled to the exonerations and limits of liability provided for in this

Convention or in the contract of carriage if it is proved that he himself caused the damage by an act or omission, either with the intent to cause such damage, or recklessly and with the knowledge that such damage would probably result.

2. Similarly, the servants and agents acting on behalf of the carrier or the actual carrier are not entitled to the exonerations and limits of liability provided for in this Convention or in the contract of carriage, if it is proved that they caused the damage in the manner described in paragraph 1.

*Article 22**Application of the exonerations and limits of liability*

The exonerations and limits of liability provided for in this Convention or in the contract of carriage apply in any action in respect of loss or damage to or delay in delivery of the goods covered by the contract of carriage, whether the action is founded in contract, in tort or on some other legal ground.

*Chapter VI**CLAIMS PERIOD**Article 23**Notice of damage*

1. The acceptance without reservation of the goods by the consignee is prima facie evidence of the delivery by the carrier of the goods in the same condition and quantity as when they were handed over to him for carriage.

2. The carrier and the consignee may require an inspection of the condition and quantity of the goods on delivery in the presence of the two parties.

3. Where the loss or damage to the goods is apparent, any reservation on the part of the consignee must be formulated in writing specifying the general nature of the damage, no later than the time of delivery, unless the consignee and the carrier have jointly checked the condition of the goods.

4. Where the loss or damage to the goods is not apparent, any reservation on the part of the consignee must be notified in writing specifying the general nature of the damage, no later than 7 consecutive days from the time of delivery; in such case, the injured party shall show that the damage was caused while the goods were in the charge of the carrier.

5. No compensation shall be payable for damage resulting from delay in delivery except when the consignee can prove that he gave notice of the delay to the carrier within 21 consecutive days following delivery of the goods and that this notice reached the carrier.

Article 24

Limitation of actions

1. All actions arising out of a contract governed by this Convention shall be time-barred after one year commencing from the day when the goods were, or should have been, delivered to the consignee. The day on which the limitation period commences is not included in the period.

2. The person against whom an action is instituted may at any time during the limitation period extend that period by a declaration in writing to the injured party. This period may be further extended by one or more further declarations.

3. The suspension and interruption of the limitation period are governed by the law of the State applicable to the contract of carriage. The filing of a claim in proceedings to apportion limited liability for all claims arising from an event having led to damage shall interrupt the limitation.

4. Any action for indemnity by a person held liable under this Convention may be instituted even after the expiry of the limitation period provided for in paragraphs 1 and 2 of the present article, if proceedings are instituted within a period of 90 days commencing from the day on which the person instituting the action has settled the claim or has been served with process, or if proceedings are instituted within a longer period as provided by the law of the State where proceedings are instituted.

5. A right of action which has become barred by lapse of time may not be exercised by way of counter-claim or set-off.

Chapter VII

LIMITS OF CONTRACTUAL FREEDOM

Article 25

Nullity of contractual stipulations

1. Any contractual stipulation intended to exclude or to limit or, subject to the provisions of article 20, paragraph 4, to increase the liability, within the meaning of this

Convention, of the carrier, the actual carrier or their servants or agents, to shift the burden of proof or to reduce the periods for claims or limitations referred to in articles 23 and 24 shall be null and void. Any stipulation assigning a benefit of insurance of the goods in favour of the carrier is also null and void.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of the present article and without prejudice to article 21, contractual stipulations shall be authorized specifying that the carrier or the actual carrier is not liable for losses arising from:

(a) an act or omission by the master of the vessel, the pilot or any other person in the service of the vessel, pusher or tower during navigation or in the formation or dissolution of a pushed or towed convoy, provided that the carrier complied with the obligations set out for the crew in article 3, paragraph 3, unless the act or omission results from an intention to cause damage or from reckless conduct with the knowledge that such damage would probably result;

(b) fire or an explosion on board the vessel, where it is not possible to prove that the fire or explosion resulted from a fault of the carrier or the actual carrier or their servants or agents or a defect of the vessel;

(c) the defects existing prior to the voyage of his vessel or of a rented or chartered vessel if he can prove that such defects could not have been detected prior to the start of the voyage despite due diligence.

Chapter VIII

SUPPLEMENTARY PROVISIONS

Article 26

General average

Nothing in this Convention shall prevent the application of provisions in the contract of carriage or national law regarding the calculation of the amount of damages and contributions payable in the event of general average.

Article 27

Other applicable provisions and nuclear damage

1. This Convention does not modify the rights or duties of the carrier provided for in international conventions or national law relating to the limitation of liability of owners of inland navigation or maritime vessels.

2. The carrier shall be relieved of liability under this Convention for damage caused by a nuclear incident if the operator of a nuclear installation or other authorized person is liable for such damage pursuant to the laws and regulations of a State governing liability in the field of nuclear energy.

Article 28

Unit of account

The unit of account referred to in article 20 of this Convention is the Special Drawing Right as defined by the International Monetary Fund. The amounts mentioned in article 20 are to be converted into the national currency of a State according to the value of such currency at the date of judgement or the date agreed upon by the parties. The value, in terms of the Special Drawing Rights, of a national currency of a Contracting State is to be calculated in accordance with the method of evaluation applied by the International Monetary Fund in effect at the date in question for its operations and transactions.

Article 29

Additional national provisions

1. In cases not provided for in this Convention, the contract of carriage is governed by the law of the State agreed by the Parties.

2. In the absence of such agreement, the law of the State with which the contract of carriage is most closely connected is to be applied.

3. It is to be presumed that the contract of carriage is most closely connected with the State in which the principal place of business of the carrier is located at the time when the contract was concluded, if the port of loading or the place where the goods are taken over, or the port of discharge or the place of delivery or the shipper's principal place of business is also located in that State. Where the carrier has no place of business on land and concludes the contract of carriage on board his vessel, it is to be presumed that the contract is most closely connected with the State in which the vessel is registered or whose flag it flies, if the port of loading or the place where the goods are taken over, or the port of discharge or the place of delivery or the shipper's principal place of business is also located in that State.

4. The law of the State where the goods are located governs the real guarantee granted to the carrier for claims set out in article 10, paragraph 1.

Chapter IX

DECLARATIONS CONCERNING THE SCOPE OF APPLICATION

Article 30

Carriage by way of specific inland waterways

1. Each State may, at the time of signing this Convention or of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will not apply this Convention to contracts relating to carriage by way of specific inland waterways situated on its territory and to which international rules of navigation do not apply and which do not constitute a link between such international waterways. However, such a declaration may not mention all main waterways of that State.

2. Where the purpose of the contract of carriage is the carriage of goods without transshipment both on waterways not mentioned in the declaration referred to in paragraph 1 of this article and on waterways mentioned in this declaration, this Convention equally applies to this contract, unless the distance to be travelled on the latter waterways is the longer.

3. When a declaration has been made according to paragraph 1, any other Contracting State may declare that it will not apply either the provisions of this Convention to the contracts referred to in this declaration. The declaration made in accordance with the present paragraph shall take effect at the time of entry into force of the Convention for the State which has made a declaration according to paragraph 1, but at the earliest at the time of entry into force of the Convention for the State which has made a declaration according to the present paragraph.

4. The declarations referred to in paragraphs 1 and 3 of this article may be withdrawn in whole or in part, at any time, by notification to the depositary to that effect, indicating the date on which they shall cease to have effect. The withdrawal of these declarations shall not have any effect on contracts already concluded.

Article 31

National transport or transport free of charge

Each State may, at the time of the signature of this Convention, of its ratification, its approval, its acceptance, its accession thereto or at any time thereafter, declare that it will also apply this Convention:

(a) to contracts of carriage according to which the port of loading or the place of taking over and the port of discharge or the place of delivery are located in its own territory;

(b) by derogation from article 1, paragraph 1, to carriage free of charge.

*Article 32**Regional provisions concerning liability*

1. Each State may, at the time of signature of this Convention, or of its ratification, its approval, its acceptance, its accession thereto or at any time thereafter, declare that in respect of the carriage of goods between ports of loading or places where goods are taken over and ports of discharge or places of delivery, of which either both are situated on its own territory or one is situated on its own territory and the other on the territory of a State which has made the same declaration, the carrier shall not be liable for damage caused by an act or omission by the master of the vessel, pilot or any other person in the service of the vessel, pusher or towed during navigation or during the formation of a pushed or towed convoy, provided that the carrier complied with the obligations set out for the crew in article 3, paragraph 3, unless the act or omission results from an intention to cause damage or from reckless conduct with the knowledge that such damage would probably result.

2. The provision concerning liability referred to in paragraph 1 shall enter into force between two Contracting States when this Convention enters into force in the second State which has made the same declaration. If a State has made this declaration following the entry into force of the Convention for that State, the provision concerning liability referred to in paragraph 1 shall enter into force on the first day of the month following a period of three months as from the notification of the declaration to the depositary. The provision concerning liability shall be applicable only to contracts of carriage signed after its entry into force.

3. A declaration made in accordance with paragraph 1 may be withdrawn at any time by notification to the depositary. In the event of withdrawal, the provisions concerning liability referred to in paragraph 1 shall cease to have effect on the first day of the month following the notification or at a subsequent time indicated in the notification. The withdrawal shall not apply to contracts of carriage signed before the provisions concerning liability have ceased to have effect.

Chapter X

*FINAL PROVISIONS**Article 33**Signature, ratification, acceptance, approval, accession*

1. This Convention shall be open for signature by all States for one year at the headquarters of the depositary.

The period for signature shall start on the day when the depositary states that all authentic texts of this Convention are available.

2. States may become Parties to this Convention:

- (a) by signature without reservation as to ratification, acceptance or approval;
- (b) by signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval;
- (c) by accession after the deadline set for signature.

3. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the depositary.

*Article 34**Entry into force*

1. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months as from the date on which five States have signed this Convention without any reservation as to ratification, acceptance or approval or have deposited their instruments of ratification, acceptance, approval or accession with the depositary.

2. For each State which signs this Convention without any reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposits the instruments of ratification, acceptance, approval or accession with the depositary after the entry into force of this Convention, the same shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months as from the date of signing without any reservation as to ratification, acceptance or approval, or the deposit of the instruments of ratification, acceptance, approval or accession with the depositary.

*Article 35**Denunciation*

1. This Convention may be denounced by a State Party on the expiration of a period of one year following the date on which it entered into force for that State.

2. Notification of denunciation shall be deposited with the depositary.

3. The denunciation shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of one year as from the date of deposit of the notification of denunciation or after a longer period referred to in the notification of denunciation.

*Article 36**Review and amendment*

At the request of not less than one third of the Contracting States to this Convention, the depositary shall convene a conference of the Contracting States for revising or amending it.

*Article 37**Revision of the amounts for limitation of liability and unit of account*

1. Notwithstanding the provisions of article 36, when a revision of the amount specified in article 20, paragraph 1, or the substitution of the unit defined in article 28 by another unit is proposed, the depositary shall, when not less than one fourth of the States Parties to this Convention so request, submit the proposal to all members of the United Nations Economic Commission for Europe, the Central Commission for the Navigation of the Rhine and the Danube Commission and to all Contracting States and shall convene a conference for the sole purpose of altering the amount specified in article 20, paragraph 1, or of substituting the unit defined in article 28 by another unit.

2. The conference shall be convened at the earliest six months after the day on which the proposal was transmitted.

3. All Contracting States to this Convention are entitled to participate in the conference, whether or not they are members of the organizations referred to in paragraph 1.

4. The amendments shall be adopted by a majority of two thirds of the Contracting States to the Convention represented at the conference and taking part in the vote, provided that not less than one half of the Contracting States to this Convention are represented when the vote is taken.

5. During the consultation concerning the amendment of the amount specified in article 20, paragraph 1, the conference shall take account of the lessons drawn from the events having led to damage and in particular the amount of damage resulting therefrom, changes in monetary values and the effect of the proposed amendment on the cost of insurance.

6. (a) The amendment of the amount in accordance with this article may take effect at the earliest five years after the day on which this Convention was opened for signature and at the earliest five years after the day on which an amendment made previously in accordance with this article entered into force.

(b) An amount may not be so increased as to exceed the amount of the maximum limits of liability specified by this

Convention, increased by six per cent per annum, calculated according to the principle of compound interest as from the day on which this Convention was opened for signature.

(c) An amount may not be so increased as to exceed the triple of the maximum limits of liability specified by this Convention.

7. The depositary shall notify all Contracting States of any amendment adopted in accordance with paragraph 4. The amendment is deemed to have been accepted after a period of eighteen months following the day of notification, unless during such period not less than one fourth of the States which were Contracting States at the time of the decision concerning the amendment have informed the depositary that they will not accept that amendment; in such case, the amendment is rejected and does not enter into force.

8. An amendment which is deemed to have been accepted in accordance with paragraph 7 shall enter into force eighteen months after its acceptance.

9. All Contracting States are bound by the amendment unless they denounce this Convention in accordance with article 35 not later than six months before the amendment enters into force. The denunciation takes effect when the amendment enters into force.

10. When an amendment has been adopted but the scheduled eighteen-month period for acceptance has not elapsed, a State which becomes a Contracting State during that period is bound by the amendment if it enters into force. A State which becomes a Contracting State after that period is bound by an amendment accepted in accordance with paragraph 7. In the cases cited in the present paragraph, a State is bound by an amendment as soon as it enters into force or as soon as this Convention enters into force for that State if this takes place subsequently.

*Article 38**Depositary*

1. This Convention shall be deposited with the Government of the Republic of Hungary.

2. The depositary shall:

(a) communicate to all States which participated in the Diplomatic Conference for the Adoption of the Budapest Convention on the Contract for the Carriage of Goods by Inland Waterway, for checking, the present Convention in the official language version which was not available at the time of the Conference;

(b) inform all States referred to under subparagraph (a) above of any proposal for the amendment of the text communicated in accordance with subparagraph (a) above;

(c) establish the date on which all official language versions of this Convention have been brought into conformity with each other and are to be considered authentic;

(d) communicate to all States referred to in subparagraph (a) above the date established in accordance with subparagraph (c) above;

(e) communicate to all States which were invited to the Diplomatic Conference for the Adoption of the Budapest Convention on the Contract for the Carriage of Goods by Inland Waterway and to those which have signed this Convention or acceded thereto, certified true copies of this Convention;

(f) inform all States which have signed this Convention or acceded to it:

(i) of any new signature, notification or declaration made, indicating the date of the signature, notification or declaration;

(ii) of the date of entry into force of this Convention;

(iii) of any denunciation of this Convention and of the date on which such denunciation is to take effect;

(iv) of any amendment adopted in accordance with articles 36 and 37 of this Convention and of the date of entry into force of such amendment;

(v) of any communication required under a provision of this Convention.

3. After the entry into force of this Convention, the depositary shall transmit to the Secretariat of the United Nations a certified true copy of this Convention for registration and publication, in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Done at Budapest on the twenty-second of June 2001 in a single original copy of which the Dutch, English, French, German and Russian texts are equally authentic.

In witness whereof, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their Governments, have signed this Convention."

**„Budapesti Egyezmény
a Belvízi Árufuvarozási Szerződésről
(CMNI)**

Az ebben az Egyezményben Részes Államok,

figyelemmel az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet 1975. augusztus 1. napján kelt záróokmányában foglalt, a jogi szabályozások olyan harmonizálására vonatkozó ajánlásokra, amelyek a szállításnak a Rajnai Hajózás Központi Bizottsága és a Duna Bizottság tagállamai által, az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságával együttműködésben történő fejlesztésére irányul,

felismerve a belvízi árufuvarozási szerződésekre vonatkozó bizonyos egységes szabályok megállapodás útján történő létrehozásának szükségessége és kívánatos voltát,

úgy határoztak, hogy e célból Egyezményt kötnek és az alábbiakban állapodtak meg:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Fogalommeghatározások

Ebben az Egyezményben

1. a „*Fuvarozási szerződés*” elnevezésétől függetlenül, bármely olyan szerződést jelent, amely alapján a fuvarozó fuvardíj ellenében az áru belvízi utakon való továbbítását vállalja;

2. a „*Fuvarozó*” bármely olyan személyt jelent, aki a feladóval szerződést kötött, vagy akinek a nevében a feladóval szerződést kötöttek belvízi fuvarozásra;

3. a „*További fuvarozó*” bármely olyan személyt jelent, aki a fuvarozónak nem alkalmazottja vagy ügynöke, és akire a fuvarozó a belvízi fuvarozás, vagy a fuvarozás egy részének elvégzését bízta;

4. a „*Feladó*” bármely olyan személyt jelent, aki a fuvarozóval szerződést kötött, vagy akinek a nevében belvízi fuvarozásra a fuvarozóval szerződést kötöttek;

5. a „*Címzett*” az áru átvételére jogosult személyt jelenti;

6. a „*Fuvarokmány*” a belvízi fuvarozási szerződést és az áru fuvarozó általi átvételét vagy berakását bizonyító, hajórakjegyként vagy fuvarlevélként, illetve bármilyen egyéb, a kereskedelmi gyakorlatban használt dokumentumként kiállított okmányt jelenti;

7. az „*Áru*” sem a vontatott, sem a tolt hajókat nem foglalja magában, továbbá nem foglalja magában az utasok poggyászát és járműveit; amennyiben az árut konténerben, raklapon, vagy hasonló szállítási eszközben vagy eszközön szállítják gyűjtőrakományként, illetve ha az áru csomagolt, az „*áru*” magában foglalja ezeket a szállítási eszközöket, illetve csomagolást, amennyiben azokat a feladó bocsátja rendelkezésre;

8. az „*Írásban*” kifejezés, amennyiben a felek eltérően nem állapodtak meg, magában foglalja az információ elektronikus, optikai vagy hasonló hírközlési eszközön történő továbbítását, beleértve – de nem csak ezekre korlátozva – a táviratot, telefaxot, telexet, elektronikus postát, illetve az elektronikus adatátvitelt (EDI), azzal a feltétel-

lel, hogy ez az információ hivatkozásként történő felhasználás céljából a későbbiekben is hozzáférhető (marad).

9. Az Állam ennek az Egyezménynek megfelelően alkalmazandó joga az adott államban hatályos azon jogszabályokat jelenti, amelyek nem nemzetközi magánjogi szabályai.

2. cikk

Alkalmazási terület

1. Ez az Egyezmény bármely olyan belvízi fuvarozási szerződésre alkalmazandó, amelynél az áru szerződésben kikötött berakásának vagy átvételének kikötője és kirakó vagy kiszolgáltatási kikötője két olyan különböző államban található, amelyeknek legalább egyike ebben az Egyezményben Részes Állam. Amennyiben a szerződés több kirakó vagy kiszolgáltatási kikötő között választási lehetőséget állapít meg, a kirakó, illetve kiszolgáltatási kikötő az, ahová az árut a választás folytán ténylegesen elfuvarozták.

2. Amennyiben a belvízi fuvarozási szerződés célja az átrakás nélküli áru fuvarozás úgy belvízi utakon, mind pedig olyan vizeken, amelyekre a tengeri szabályok vonatkoznak, az 1. bekezdésben meghatározott feltételekkel ugyancsak ez az Egyezmény alkalmazandó, kivéve azokat az eseteket, amikor:

a) az irányadó tengeri jognak megfelelően tengeri hajórakjegyet állítottak ki, vagy

b) a megteendő távolság az olyan vizeken a nagyobb, amelyekre a tengeri szabályok vonatkoznak.

3. Ez az Egyezmény a hajó állami hovatartozására, lajstromozásának helyére vagy honi kikötőjére, illetve arra való tekintet nélkül alkalmazandó, hogy belvízi vagy tengeri hajóról van-e szó, továbbá tekintet nélkül a fuvarozó, a feladó vagy a címzett állampolgárságára, lakhelyére, székhelyére vagy tartózkodási helyére.

II. Fejezet

A SZERZŐDŐ FELEK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

3. cikk

Az áru átvétele, fuvarozása és kiszolgáltatása

1. A fuvarozó köteles a kikötött határidőn belül az árut rendeltetési helyére továbbítani és azt a címzettnek olyan állapotban kiszolgáltatni, amilyenben azt átvette.

2. Eltérő megállapodás hiányában, az áru átvétele és kiszolgáltatása a hajón történik.

3. A fuvarozó dönti el, hogy melyik hajót fogja használni. Köteles előzetesen, valamint az út megkezdése előtt kellő gondosságot tanúsítani ahhoz, hogy figyelemmel a fuvarozandó áru természetére, a hajó berakodásra alkalmas legyen, hajózásra alkalmas legyen és rendelkezze a hatályos szabályokban előírt megfelelő személyzettel és felszerelésekkel, továbbá rendelkezze az adott áru fuvarozásához szükséges nemzeti és nemzetközi engedélyekkel.

4. Amennyiben abban állapodtak meg, hogy a fuvarozást meghatározott hajóval vagy hajótípussal végzik, a fuvarozó a feladó hozzájárulása nélkül az árut teljesen vagy részben más hajóra csak az alábbi esetekben rakhatja át:

a) olyan körülmények felmerülése esetén, mint az alacsony vízállás vagy összeütközés, illetve egyéb hajózási akadályok, amelyek a fuvarozási szerződés megkötésekor nem voltak előre láthatók, és amelyek a fuvarozási szerződés teljesítése érdekében megkövetelik a rakodást, illetve az átrakást, amennyiben megfelelő időn belül a fuvarozó nem kaphat a feladótól utasítást, vagy

b) ha ez megfelel azon kikötő gyakorlatának, amelyben a hajó tartózkodik.

5. A feladóra háruló kötelezettségekre is figyelemmel, a fuvarozó köteles biztosítani, hogy az áru berakása, elrendezése és rögzítése a hajó biztonságát ne befolyásolja.

6. A fuvarozó csak akkor jogosult az árut fedélzetén vagy nyitott rakterekben fuvarozni, ha erről a feladóval megállapodott, vagy ha az összhangban van az adott kereskedelmi ágazat gyakorlatával, illetve ezt a hatályos jogszabályok megkövetelik.

4. cikk

További fuvarozó

1. Az 1. cikk 1. bekezdésében foglalt fogalom meghatározásnak megfelelő, a fuvarozó és a további fuvarozó között kötött szerződés ennek az Egyezménynek az értelmében fuvarozási szerződés. Az ilyen szerződés tekintetében ennek az Egyezménynek a feladóra vonatkozó rendelkezéseit a fuvarozóra, a fuvarozóra vonatkozó rendelkezéseket pedig a további fuvarozóra kell alkalmazni.

2. Amennyiben a fuvarozó a fuvarozást vagy a fuvarozás egy részének elvégzését további fuvarozóra bízta, függetlenül attól, hogy erre a fuvarozási szerződés alapján jogosult-e a teljes fuvarozásért ezen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően továbbra is a fuvarozó felel. Ennek az Egyezménynek a fuvarozó felelősségét szabályozó minden rendelkezése az általa elvégzett fuvarozás tekintetében a további fuvarozó felelősségére is vonatkozik.

3. A fuvarozónak a feladót minden olyan esetben tájékoztatnia kell, amikor a fuvarozással vagy a fuvarozás egy részének elvégzésével további fuvarozót bíz meg.

4. A feladóval vagy a címzettel kötött bármely olyan megállapodás, amely a fuvarozó felelősségét az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően kiterjeszti, a további fuvarozóra csak annyiban hatályos, amennyiben a további fuvarozó azt kifejezetten és írásban elfogadta. A további fuvarozó hivatkozhat mindazokra a kifogásokra, amelyekkel a fuvarozási szerződés alapján a fuvarozó élhet.

5. Akkor és annyiban, amennyiben mind a fuvarozó, mind a további fuvarozó felelősséggel tartozik, felelősségük egyetemleges. Ennek a cikknek egyetlen rendelkezése sem érinti az egymással szembeni visszkereseti jogukat.

5. cikk

A kiszolgáltatás határideje

A fuvarozó köteles a fuvarozási szerződésben kikötött határidőre az árut kiszolgáltatni, illetve, ha ilyen határidőben nem állapodtak meg, akkor olyan határidőn belül, amely a hajóút körülményeinek figyelembevételével és akadálytalan hajózás esetén a gondosan eljáró fuvarozótól ésszerűen elvárható.

6. cikk

A feladó kötelezettségei

1. A feladó köteles megfizetni a fuvarozási szerződés alapján esedékes összeget.

2. A feladó köteles a fuvarozóval a továbbítandó árura vonatkozóan az áru átadása előtt írásban közölni a továbbítandó áru alábbi adatait:

- a) az áru méretei, darabszáma, vagy súlya és fajlagos rakodási térfogata;
  - b) az áru azonosításához szükséges jelölések;
  - c) az áru természete, jellegzetességei és tulajdonságai;
  - d) az áru vám- vagy egyéb hatósági kezelésére vonatkozó utasítások;
  - e) a fuvarokmányban feltüntetni szükséges, egyéb adatok.
- Ezen túlmenően az áru átadásakor a feladó köteles a fuvarozónak minden szükséges kísérő okmányt is átadni.

3. Ha az áru természete ezt igényli, a feladó – figyelembe véve a kikötött szállítási műveleteket – köteles az árut úgy csomagolni, hogy annak elveszését vagy megsérülését a fuvarozó a fuvarozó által történő átvételtől kiszolgáltatásáig megelőzze, és hogy az a hajóban vagy más áruban ne okozzon kárt. Attól függően, hogy a fuvarozásra vonatkozóan miben állapodtak meg, a feladó köteles továbbá gondoskodni megfelelő megjelölésről az irányadó nemzetközi vagy nemzeti előírások szerint, vagy ilyen előírások hiányában a belvízi hajózásban általánosan elfogadott szabályoknak és gyakorlatnak megfelelően.

4. A fuvarozóra háruló kötelezettségekre is figyelemmel, a feladó köteles az árut a belvízi hajózási gyakorlatnak megfelelően berakni, elrendezni és rögzíteni, ha a fuvarozási szerződés másként nem rendelkezik.

7. cikk

Veszélyes és környezetszennyező áru

1. Ha veszélyes vagy környezetszennyező árut kell fuvarozni, a feladó köteles az áru átadása előtt a 6. cikk 2. bekezdésében foglalt adatok kiegészítéseként a fuvarozót írásban, egyértelműen tájékoztatni az áruban rejlő veszélyről és a szennyezési kockázatokról, továbbá a fogatosítandó óvintézkedésekről.

2. Amennyiben a veszélyes vagy környezetszennyező áru szállításához engedély szükséges, a feladó a szükséges hivatalos okmányokat legkésőbb az áru átadásakor adja át.

3. Amennyiben a veszélyes vagy környezetszennyező áru fuvarozásának folytatása, annak kirakása vagy kiszolgáltatása hatósági engedély hiányában lehetetlen, a feladót terhelik az árunak a berakodási kikötőbe vagy egy közelebbi olyan helyre történő visszaszállításával összefüggésben felmerült költségek, ahol az árut ki lehet rakni és ki lehet szolgáltatni, vagy meg lehet semmisíteni.

4. Életet, vagyont vagy a környezetet közvetlenül fenyegető veszély esetén a fuvarozó jogosult az árut kirakni, ártalmatlanítani, vagy – feltéve, hogy egy ilyen intézkedés nem aránytalan az áruban rejlő veszélyhez képest – megsemmisíteni még akkor is, ha az áru átvétele előtt tájékoztatták, vagy más módon tudomása volt az áruban rejlő veszély vagy szennyezési kockázatok természetéről.

5. Amennyiben a fuvarozó jogosult megtenni a 3. és 4. bekezdésben foglalt intézkedéseket, igényelheti felmerült kárának megtérítését.

8. cikk

A feladó felelőssége

1. A feladó vétkességétől függetlenül felel a fuvarozónál vagy a további fuvarozónál azon tény folytán felmerülő valamennyi kárért és költségért, hogy:

- a) a 6. cikk 2. bekezdésében, vagy a 7. cikk 1. bekezdésében említett adatok vagy tájékoztatás hiányzik, pontatlan vagy nem teljes;
- b) a veszélyes vagy a környezetszennyező árut nem az irányadó nemzetközi vagy nemzeti előírásoknak megfelelően jelölték meg vagy címkézték fel, vagy ilyen előírások hiányában nem a belvízi hajózásban általánosan elismert szabályoknak és gyakorlatnak megfelelően jártak el;

c) a szükséges kísérő okmányok hiányoznak, pontatlanok vagy nem teljesek.

A fuvarozó nem hivatkozhat a feladó felelősségére, amennyiben bizonyítást nyer, hogy a vétkes magatartás neki magának, alkalmazottainak vagy megbízottjainak róható fel. Ugyanez a szabály vonatkozik a további fuvarozóra is.

2. A feladó azon személyek cselekedeteiért és mulasztásaiért, akiknek szolgálatát a 6. és 7. cikkben említett feladatok elvégzéséhez és kötelezettségek teljesítéséhez igénybe veszi, úgy felel, mint saját cselekedeteiért és mulasztásaiért, amennyiben ezek a személyek feladataik teljesítése körében járnak el.

9. cikk

A fuvarozó elállása a fuvarozási szerződéstől

1. A fuvarozó a fuvarozási szerződéstől elállhat, ha a feladó nem teljesítette a 6. cikk 2. bekezdésében vagy a 7. cikk 1. és 2. bekezdésében meghatározott kötelezettségeit.

2. Amennyiben a fuvarozó él a szerződéstől való elállás jogával, az árut a feladó költségére kirakhatja, és választása szerint az alábbi összegek valamelyikének megfizetését követelheti:

- a) a kikötött fuvardíj egyharmadát; vagy
- b) a várakozási díjon felül a felmerült költségei és az okozott veszteség összegével megegyező térítést, továbbá amennyiben a hajóút már megkezdődött, az út már megtett részéért arányosan járó fuvardíjat.

10. cikk

Az áruk kiszolgáltatása

1. Nem érintve a feladónak a 6. cikk 1. bekezdése szerinti kötelezettségeit, az a címzett, aki az árunak a rendeltetési helyre történt megérkezése után annak kiszolgáltatását kéri, a fuvarozási szerződésnek megfelelően felel a fuvardíj és az árut terhelő egyéb követelések megfizetéséért, továbbá közös hajókár esetén hozzájárulásáért. Fuvarokmány hiányában, vagy ha azt nem mutatták be, a címzett a feladóval megállapodott fuvardíjért felel, amennyiben az a piaci gyakorlatnak megfelel.

2. Az árunak a címzett rendelkezésére bocsátása a fuvarozási szerződésnek vagy az adott kereskedelmi ágazat szokásainak vagy a kirakási kikötőben érvényben lévő előírásoknak megfelelően, kiszolgáltatásnak minősül. Az áru kötelezően előírt átadása valamely hatóságnak vagy harmadik félnek ugyancsak kiszolgáltatásnak minősül.

III. Fejezet

FUVAROKMÁNYOK

11. cikk

Természete és tartalma

1. A fuvarozó az Egyezmény hatálya alá tartozó minden fuvarozáshoz köteles fuvarokmányt kiállítani; hajórakjegyet csak akkor köteles kiállítani, ha a feladó azt kéri, és ha ebben még azelőtt megállapodtak, mielőtt az árut berakták, vagy mielőtt azt fuvarozásra átvették. A fuvarokmány hiánya vagy annak hiányos volta nem érinti a fuvarozási szerződés érvényességét.

2. A fuvarokmány eredeti példányát a fuvarozónak vagy a hajóparancsnoknak, vagy a fuvarozó által felhatalmazott személynek alá kell írnia. A fuvarozó követelheti, hogy a feladó az eredeti példányt, illetve a másolatot ellenjegyezze. Az aláírás történhet kézírással, faximile nyomtatással, perforálással, bélyegzővel, szimbólumok formájában vagy bármely egyéb mechanikus vagy elektronikus eszközzel, amennyiben ezt nem tiltja azon állam joga, ahol a fuvarokmányt kiállítják.

3. A fuvarokmány az ellenkező bizonyításáig bizonyítja a fuvarozási szerződés létrejöttét és tartalmát, továbbá az árunak a fuvarozó általi átvételét. Megalapozza különösen azt a vélelmet, hogy az árut úgy vették át fuvarozásra, mint az a fuvarokmányban le van írva.

4. Amennyiben a fuvarokmány hajórakjegy, egyedül az határozza meg a fuvarozó és a címzett közötti viszonyokat. A fuvarozó és a feladó közötti jogviszonyt továbbra is a fuvarozási szerződés feltételei határozzák meg.

5. A megnevezésen túlmenően a fuvarokmány az alábbi adatokat tartalmazza:

- a) a fuvarozó és a feladó nevét, címét, székhelyét vagy lakhelyét;
- b) az áru címzettjét;
- c) a hajó nevét vagy számát, amennyiben az árut a hajó fedélzetére rakták, vagy a fuvarokmányban azt a bejegyzést, hogy az árut a fuvarozó átvette, de azt a hajóra még nem rakták be;
- d) a berakodási kikötőt vagy az áru átvételének a helyét, valamint a kirakodási kikötőt vagy az áru kiszolgáltatásának a helyét;
- e) az árufajta szokásos megnevezését és a csomagolás módját, valamint veszélyes vagy szennyező áru esetén annak a hatályos előírások szerinti megnevezését, vagy ilyen megnevezés hiányában annak általános megnevezését;
- f) a hajóra berakott vagy fuvarozásra átvett áru méretét, darabszámát vagy súlyát, valamint azonosító jelzését;

g) adott esetben arra vonatkozó megjegyzést, hogy az árut a fedélzeten, vagy nyitott rakterekben kell vagy lehet szállítani;

h) a megállapodás szerinti, fuvardíjra vonatkozó rendelkezéseket;

i) fuvarlevél esetében annak megjelölését, hogy eredeti vagy másolati példányról van-e szó; hajórakjegy esetében pedig az eredeti példányok számát;

j) a kiállítás helyét és keltét.

Az ebben a bekezdésben említett egy vagy több adat hiánya nem hat ki a jelen Egyezmény 1. cikke 6. bekezdésének értelmében vett fuvarokmány jogi természetére.

12. cikk

Fenntartások a fuvarokmányokban

1. A fuvarozó jogosult a fuvarokmányba fenntartásokat bejegyezni/felvenni:

a) az áru mérete, darabszáma vagy súlya tekintetében, ha oka van feltételezni, hogy a feladó által megadott adatok pontatlanok, vagy ha nem állt rendelkezésére megfelelő eszköz ezen adatok ellenőrzésére, különösen mivel az árut nem a fuvarozó jelenlétében számolták meg, mérték meg vagy mérlegelték le, vagy ha kifejezett megállapodás hiányában a méretet vagy a súlyt a hajó köbözés szerinti merülése alapján állapították meg;

b) az azonosító jelzések tekintetében, amelyeket nem rögzítettek jól kivehetően és tartósan magára az árura, vagy göngyöleg esetén a tartályokra vagy a csomagolásra;

c) az áru külsődleges állapota tekintetében.

2. Ha a fuvarozó elmulasztja bejegyezni az áru külsődleges állapotát, vagy e tekintetben nem él fenntartással, úgy kell tekinteni, mint aki a fuvarokmányba azt jegyezte be, hogy az áru külsődlegesen jó állapotban van.

3. Ha a fuvarokmányban foglaltaknak megfelelően az árut olyan konténerben vagy a hajó olyan raktereiben helyezték el, amelyeket nem a fuvarozó, alkalmazottai vagy megbízottai plombáltak le, és ha sem a konténer, sem a plombák nem sérültek meg a kirakodási kikötő vagy a kiszolgáltatás helyének eléréséig, akkor vélelmezni kell, hogy az áruban a veszteség vagy a kár nem a fuvarozás közben következett be.

13. cikk

Hajórakjegy

1. A hajórakjegy eredeti példányai a címzett nevére, rendeletre vagy bemutatóra kiállított értékpapírok.

2. A kiszolgáltatás helyén az árut csak a hajórakjegy elsőként bemutatott eredeti példányának átvétele ellené-

ben szolgáltatják ki; ezt követően kiszolgáltatás a többi eredeti példány ellenében már nem követelhető.

3. Ha az árut a fuvarozó vette át, a hajórakjegy átadása egy olyan személynek, aki ezáltal az áru átvételére jogosulttá válik, az árura vonatkozó jogok megszerzése tekintetében ugyanolyan joghatással jár, mint az árunak az átadása.

4. Ha a hajórakjegyet egy olyan harmadik félre ruházták át, beleértve a címzettet, aki az árunak a hajórakjegyben foglalt leírására hagyatkozva jóhiszeműen járt el, vele szemben nincs helye a 11. cikk 3. bekezdésében és a 12. cikk 2. bekezdésében foglalt vélelmet megdőntő ellenbizonyításnak.

IV. Fejezet

AZ ÁRUVAL VALÓ RENDELKEZÉS JOGA

14. cikk

A rendelkezési jog jogosultja

1. A feladó jogosult az áruval rendelkezni; különösen követelheti, hogy a fuvarozó az áru fuvarozását szakítsa meg, a kiszolgáltatás helyét változtassa meg, vagy az árut a fuvarozási szerződésben megjelölttől eltérően más címzettnek szolgáltatassa ki.

2. A feladó rendelkezési joga megszűnik, mihielyt a címzett az árunak a kikötött kiszolgáltatási helyre való megérkezését követően az áru kiszolgáltatását kérte, és

a) fuvarlevéllel történő fuvarozás esetén, mihielyt az eredeti példányt a címzettnek átadták;

b) hajórakjeggyel történő fuvarozás esetén, mihielyt a feladó a birtokában lévő valamennyi eredeti példánytól megvált, átadva azokat egy másik személynek.

3. A feladó a fuvarlevél kiállításakor, erre vonatkozó bejegyzéssel lemondhat rendelkezési jogáról a címzett javára.

15. cikk

A rendelkezési jog gyakorlásának feltételei

A feladó, illetve a 14. cikk 2. és 3. bekezdése esetében a címzett, ha gyakorolni kívánja rendelkezési jogát köteles:

a) hajórakjegy alkalmazása esetén, valamennyi eredeti példányt bemutatni az árunak a kikötött kiszolgáltatási helyre történő megérkezését megelőzően;

b) a hajórakjegytől eltérő fuvarokmány alkalmazása esetén, bemutatni ezt a fuvarokmányt, amelynek tartalmaznia kell a fuvarozónak adott új utasításokat;

c) megtéríteni a fuvarozónak az utasítások végrehajtása során felmerült valamennyi költségét és kárát;

d) megfizetni a megállapodás szerinti teljes fuvardíjat az árunak a kikötött kiszolgáltatási helyre történő megérkezést megelőző kirakodása esetén, ha a fuvarozási szerződés másként nem rendelkezik.

V. Fejezet

A FUVARÓZÓ FELELŐSSÉGE

16. cikk

Kárért való felelősség

1. A fuvarozó felel az áruban a fuvarozásra való átvételétől a kiszolgáltatásáig bekövetkezett veszteségből vagy kárból, vagy a kiszolgáltatás késedelméből eredő kárért, kivéve, ha bizonyítja, hogy a kár olyan körülmények miatt következett be, amelyeket a kellő gondossággal eljáró fuvarozó nem tudott volna elkerülni, és azok következményeit nem tudta volna elhárítani.

2. A fuvarozónak az áruban a hajóra történő berakását megelőző időszakban vagy a hajóról történő kirakását követően bekövetkezett veszteségből vagy kárból eredő kárért való felelősségét az adott állam fuvarozási szerződésre irányadó joga állapítja meg.

17. cikk

Alkalmazottak és megbízottak

1. A fuvarozó azon alkalmazottai és megbízottai cselekedeteiért és mulasztásaiért, akiknek szolgálatát a fuvarozási szerződés teljesítése során igénybe veszi, úgy felel, mint saját cselekedeteiért vagy mulasztásaiért, amennyiben ezek a személyek feladataik teljesítése körében járnak el.

2. Ha a fuvarozást a 4. cikknek megfelelően további fuvarozó végzi, a fuvarozó felel a további fuvarozó, valamint a további fuvarozó alkalmazottainak és megbízottainak a cselekedeteiért és mulasztásaiért is, amennyiben ezek a személyek feladataik teljesítése körében járnak el.

3. Ha keresetet indítanak a fuvarozó vagy a további fuvarozó alkalmazottai és megbízottai ellen, az ilyen személyek, amennyiben bizonyítják, hogy feladataik teljesítése körében jártak el, jogosultak ugyanazon felelősség alóli mentesülésre és felelősségkorlátozásra hivatkozni, mint amelyekre a fuvarozó vagy a további fuvarozó az Egyezmény értelmében hivatkozhat.

4. Az olyan révkalauz, akit a hatóság jelöl ki, és aki nem választható ki szabadon, nem tekinthető az 1. bekezdés értelmében alkalmazottnak vagy megbízottnak.

18. cikk

A felelősség alóli mentesülés különös esetei

1. A fuvarozó és a további fuvarozó mentesül a felelősség alól, amennyiben a veszteséget, a kárt vagy a késedelmet az alábbiakban felsorolt körülmények vagy kockázatok valamelyike eredményezte:

a) a feladó, a címzett vagy az áruval rendelkezni jogosult személy cselekedetei vagy mulasztásai;

b) az áru kezelése, berakása, elrendezése vagy kirakása a feladó, a címzett, illetve a feladó vagy a címzett nevében eljáró harmadik felek által;

c) az áru fedélzetén vagy nyitott rakterekben történő fuvarozása, ha a fuvarozás ilyen módjában a feladóval megállapodtak, vagy ha ez az adott kereskedelmi ágazat gyakorlatának megfelel, vagy ha ezt az érvényben lévő rendelkezések teszik kötelezővé;

d) az áru természete, amelynél fogva az áru teljes vagy részleges veszteségnek vagy kárnak van kitéve, különösen törés, rozsdásodás, bomlás, beszáradás, elfolyás, természetes veszteség (térfogatban vagy súlyban), vagy kártékony rovarok, illetve rágcsálók tevékenysége következtében;

e) a csomagolás hiánya vagy nem megfelelő volta olyan áru esetében, amely természeténél fogva veszteségnek vagy kárnak van kitéve, ha a csomagolás hiányos vagy nem megfelelő;

f) az áru azonosító jelzéseinek hiányos vagy nem megfelelő volta;

g) végbevitt vagy megkísérelt segítségnyújtási vagy mentési műveletek belvízi utakon;

h) élő állatok fuvarozása, kivéve, ha a fuvarozó nem tette meg azokat az intézkedéseket vagy nem követte azokat az utasításokat, amelyekben a fuvarozási szerződésben megállapodtak.

2. Ha az eset körülményeire tekintettel a kár ennek a cikknek az 1. bekezdésében felsorolt körülmények vagy kockázatok valamelyike folytán következhetett be, vélelmezni kell, hogy a kár ennek a körülménynek vagy ennek a kockázatnak folytán következett be. Ez a vélelem megdől, ha a károsult fél bizonyítja, hogy a kára nem vagy nem kizárólag az ennek a cikknek az 1. bekezdésében felsorolt körülmények vagy kockázatok valamelyike folytán következett be.

19. cikk

A kártérítés számítása

1. Amennyiben a fuvarozó az áru teljes elveszéséért felel, az általa fizetendő kártérítés az árunak a fuvarozási

szerződés szerinti kiszolgáltatási helyén és napján érvényes értékével egyenlő. Az árunak a jogosultakon kívüli más személynek történő kiszolgáltatását is elveszésnek kell tekinteni.

2. Az áruban bekövetkezett részleges veszteség vagy kár esetén a fuvarozó csak az értékvesztés mértékéig felel.

3. Az áru értékét a tőzsdei ár, ennek hiányában a piaci ár alapján, mindkettő hiányában azonos fajtájú és minőségű árunak a kiszolgáltatás helyén érvényes közönséges ára szerint kell megállapítani.

4. Annak az árunak a tekintetében, amely természeténél fogva ki van téve fuvarozás alatti veszteségnek, a fuvarozó a fuvarozás időtartamától függetlenül a veszteségnek csak a fuvarozási szerződésben a felek által, ennek hiányában a rendeltetési helyen érvényes előírások vagy kialakult gyakorlat által meghatározott természetes veszteséget (térfogat vagy súly szerint) meghaladó részéért felel.

5. Az ebben a cikkben foglalt rendelkezések nem érintik a fuvarozónak a fuvardíjra vonatkozó jogát, amelyről a fuvarozási szerződés, vagy ebben való külön megállapodás hiányában az irányadó nemzeti előírások vagy gyakorlat rendelkezik.

20. cikk

A felelősség maximális korlátai

1. A 21. cikkre és az e cikk 4. bekezdésére is figyelemmel, és tekintet nélkül a fuvarozó ellen indított keresettől, a fuvarozó semmi esetre sem felelős a csomagonként vagy egyéb rakományegységenként 666.67 elszámolási egységet vagy az elveszett vagy megsérült árunak a fuvarokmányban meghatározott súlyának minden egyes kilogrammjakénti 2 elszámolási egységet meghaladó összegért, aszerint, hogy melyik összeg a magasabb. Amennyiben a csomag vagy az egyéb rakományegység konténer, és a fuvarokmányban nem tüntetnek fel a konténerbe csomagolt csomagot vagy egyéb rakományegységet, a 666.67 elszámolási egység összege helyébe 1500 elszámolási egység összege lép a konténerért, a benne elhelyezett áru nélkül, továbbá ezen felül 25.000 elszámolási egység összege a konténerben elhelyezett áruért.

2. Amennyiben az áru egyesítésére konténert, raklapot vagy hasonló szállítóeszközt alkalmaznak, csomagokat vagy egyéb rakományegységeket, amelyeket a fuvarokmányban az ilyen eszközben vagy azon elhelyeztként tüntetnek fel, csomagoknak vagy rakományegységeknek kell tekinteni. Egyéb esetekben az ilyen eszközben vagy azon elhelyezett árut egy rakományegységnek kell tekinteni. Abban az esetben, ha maga a szállítóeszköz veszett el vagy sérült meg, ezt a szállítóeszközt, amennyiben az nem a fuvarozó tulajdona vagy azt nem a fuvarozó bocsátotta

egyébként rendelkezésre, egy külön rakományegységnek kell tekinteni.

3. A kiszolgáltatási késedelem miatt bekövetkezett kár esetén a fuvarozó csupán a fuvardíj összegének erejéig felel. Mindazonáltal az 1. bekezdés és az e bekezdés első mondata alapján járó kártérítés teljes összege nem haladhatja meg azt a határértéket, amelyet az 1. bekezdés értelmében annak az árunak a teljes elveszése esetén állapítanak meg, amely tekintetében az ilyen felelősség felmerült.

4. A felelősség mértékének az 1. bekezdésben foglalt felső határai nem alkalmazhatóak:

a) amennyiben az áru vagy a szállítóeszköz természetét és magasabb értékét a fuvarokmány kifejezetten feltünteti, és a fuvarozó ezeket az adatokat nem cáfolta meg;

b) amennyiben a felek kifejezetten megállapodtak a felelősség mértékének magasabb felső határaiban.

5. A fuvarozótól, a további fuvarozótól, valamint az alkalmazottaiktól és a megbízottjaiktól ugyanazon kárért igényelhető kártérítés teljes összege nem haladhatja meg a felelősség mértékének ebben a cikkben foglalt felső határait.

21. cikk

A felelősség korlátozásához való jog elvesztése

1. A fuvarozó vagy a további fuvarozó nem hivatkozhat az ebben az Egyezményben vagy a fuvarozási szerződésben foglalt felelősség alóli mentesülésekre és felelősségkorlátozásokra, ha bizonyítást nyer, hogy a kárt cselekedetével vagy mulasztásával maga idézte elő, akár ilyen kár okozására irányuló szándékkal, akár gondatlanul és annak tudatában, hogy ebből valószínűleg ilyen kár származik.

2. Hasonlóképpen, a fuvarozó vagy a további fuvarozó megbízásából eljáró alkalmazottak és megbízottak sem hivatkozhatnak az ebben az Egyezményben vagy a fuvarozási szerződésben foglalt felelősség alóli mentesülésekre és felelősségkorlátozásokra, ha bizonyítást nyer, hogy a kárt maguk idézték elő az 1. bekezdésben leírt módon.

22. cikk

A felelősség alóli mentesülések és a felelősségkorlátozások alkalmazása

Az ebben az Egyezményben vagy a fuvarozási szerződésben foglalt felelősség alóli mentesülések és felelősségkorlátozások a fuvarozási szerződés tárgyát képező áru elveszése, megsérülése vagy késedelmes kiszolgáltatása tekintetében indított valamennyi keresetre irányadóak,

akár szerződésszegés (kontraktuális) vagy szerződésen kívüli (deliktuális) felelősségen, akár bármely egyéb jogcímen alapul a kereset.

VI. Fejezet

AZ IGÉNY ÉRVÉNYESÍTÉSÉRE IRÁNYADÓ HATÁRIDŐ

23. cikk

Kárbejelentés

1. Az árunak a címzett által fenntartás nélkül történő elfogadása megalapozza azt a vélelmet, hogy a fuvarozó az árut ugyanolyan állapotban és mennyiségben szolgáltatatta ki, mint ahogyan azt neki fuvarozásra átadták.

2. A fuvarozó és a címzett követelheti az áru kiszolgáltatásakor az áru állapotának és mennyiségének mindkét fél jelenlétében történő ellenőrzését.

3. Ha az áruban keletkezett veszteség vagy kár felismerhető, bármely fenntartást a címzett részéről legkésőbb az áru kiszolgáltatásakor írásba kell foglalni, megjelölve a kár általános természetét, kivéve, ha a címzett és a fuvarozó közösen ellenőrizték az áru állapotát.

4. Ha az áruban keletkezett veszteség vagy kár nem felismerhető, bármely fenntartást a címzett részéről legkésőbb az áru kiszolgáltatásának időpontjától számított egymást követő 7 napon belül írásba kell foglalni, megjelölve a kár általános természetét; ilyen esetben a károsult fél köteles bizonyítani, hogy a kár akkor keletkezett, amikor az áru felett a fuvarozó rendelkezett.

5. Nem jár kártérítés a késedelmes kiszolgáltatás miatt keletkezett kárért, kivéve, ha a címzett bizonyítani tudja, hogy a késedelemről a fuvarozót az áru kiszolgáltatásától számított 21 egymást követő napon belül értesítette, továbbá, hogy ezt az értesítést a fuvarozó megkapta.

24. cikk

Elévülés

1. Az ennek az Egyezménynek hatálya alá tartozó szerződésből eredő valamennyi igény attól a naptól számított egy év elteltével évül el, amikor az árut a címzettnak kiszolgáltatták vagy ki kellett volna szolgáltatni. Az elévülési idő kezdőnapja ebbe az időtartamba nem számít bele.

2. Az a személy, aki ellen keresetet indítottak, az elévülési idő alatt bármikor meghosszabbíthatja ezt a határidőt a károsult félhez intézett írásbeli nyilatkozattal. Egy vagy több további nyilatkozattal ez a határidő ismételtlen is meghosszabbítható.

3. Az elévülés nyugvását és megszakadását annak az államnak a joga szabályozza, amelynek a joga a fuvarozási szerződésre is irányadó. A kármegosztási eljárás során történő igényérvényesítés, amely a felelősségkorlátozásnak a károkozó eseményből eredő valamennyi igényre történő alkalmazására irányul, az elévülést megszakítja.

4. Az ennek az Egyezménynek az értelmében felelőséggel tartozó személy visszkeresetet indíthat még az e cikk 1. és 2. bekezdésében megállapított elévülési idő elteltével is, ha ezt az eljárást attól a naptól számított 90 napon belül indítja meg, amelyen a visszkeresetet indító személy a követelést kielégítette vagy az ellene indított keresetet számára kézbesítették, vagy ha az eljárást a megindítás helye szerinti állam jogában előírt hosszabb határidőn belül indítják.

5. Elévült igényeket nem lehet érvényesíteni viszontkereset vagy beszámítás útján.

VII. Fejezet

A SZERZŐDÉSI SZABADSÁG KORLÁTAI

25. cikk

Szerződési kikötések

1. Semmis minden olyan szerződéses kikötés, amely a fuvarozó, a további fuvarozó vagy azok alkalmazottai vagy megbízottai ezen Egyezmény szerinti felelősségének kizárására vagy korlátozására, vagy a 20. cikk 4. bekezdésében foglalt rendelkezésekre is figyelemmel, a felelősség fokozására, a bizonyítási teher áthárítására vagy a 23. és a 24. cikkben említett igényérvényesítési vagy elévülési idő megrövidítésére irányul. Semmis továbbá minden olyan kikötés, amely az áru biztosításából eredő követeléseknek a fuvarozóra történő engedményezésére irányul.

2. Az e cikk 1. bekezdésében foglalt rendelkezések ellenére és a 21. cikk sérelme nélkül, a szerződésben jogszerűen kiköthető, hogy a fuvarozó vagy a további fuvarozó az alábbiak miatt bekövetkező károkért nem felel:

a) a hajón, a tolóhajón vagy a vontatóhajón szolgálatot teljesítő hajóparancsnok, révkalauz vagy bármely más személy által a hajózás közben vagy a tolt vagy vontatott hajókötelék összeállítása vagy felbontása során elkövetett cselekedet vagy mulasztás, feltéve, hogy a fuvarozó teljesítette a 3. cikk 3. bekezdésében a személyzet tekintetében előírt kötelezettségeit, kivéve, ha a cselekedetet vagy mulasztást kár okozására irányuló szándékkal, vagy gondatlanul és annak tudatában követték el, hogy ebből valószínűleg ilyen kár származik;

b) a hajón bekövetkezett tűz vagy robbanás, ha nem bizonyítható, hogy a tűz vagy robbanás a fuvarozó vagy a további fuvarozó, vagy azok alkalmazottainak vagy meg-

bízottainak hibájából, vagy a hajó fogyatékosága miatt következett be;

c) a saját hajónak, vagy a haszonbérbe vagy bérbe vett hajónak az utat megelőzően már meglévő fogyatékoságai, ha bizonyítani tudja, hogy az ilyen fogyatékoságokat kellő gondosság tanúsítása mellett sem lehetett az út megkezdése előtt észlelni.

VIII. Fejezet

KIEGÉSZÍTŐ RENDELKEZÉSEK

26. cikk

Közös hajókár

Ez az Egyezmény nem érinti a fuvarozási szerződés vagy a belső jog közös hajókár esetén fizetendő kártérítés és hozzájárulás számítására vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazását.

27. cikk

Egyéb irányadó rendelkezések és nukleáris kár

1. Ez az Egyezmény nem módosítja a fuvarozónak a belvízi vagy tengeri hajók tulajdonosai felelősségének korlátozására vonatkozó nemzetközi egyezményekben vagy belső jogi rendelkezésekben megállapított jogait és kötelezettségeit.

2. A fuvarozó mentesül az Egyezmény alapján fennálló felelősség alól, ha a kárt nukleáris baleset okozta, és ezért a kárért valamely államnak a nukleáris energia területén fennálló felelősségre vonatkozó jogszabályai vagy előírásai értelmében a nukleáris berendezés üzemben tartója vagy erre felhatalmazott más személy felel.

28. cikk

Elszámolási egység

Az ennek az Egyezménynek a 20. cikkében említett elszámolási egység a különleges lehívási jog, amint azt a Nemzetközi Valuta Alap meghatározza. A 20. cikkben említett összegeket az ilyen valutának az ítélelhozatal napján vagy a felek általi megállapodás szerinti napon érvényes árfolyamon kell átszámítani valamely állam nemzeti valutájára. Valamely Részes Állam nemzeti valutájának a különleges lehívási jogban kifejezett értékét a Nemzetközi Valuta Alap által a saját műveleteire és ügyleteire a kérdéses napon ténylegesen alkalmazott értékelési módszerrel kell kiszámítani.

29. cikk

Járulékos nemzeti rendelkezések

1. Az ebben az Egyezményben nem szabályozott esetekben a fuvarozási szerződésre annak az államnak a joga az irányadó, amelyben a felek megállapodtak.

2. Ilyen megállapodás hiányában annak az államnak a jogát kell alkalmazni, amelyhez a fuvarozási szerződés legszorosabban kapcsolódik.

3. Vélelmezni kell, hogy a fuvarozási szerződés legszorosabban ahhoz az államhoz kapcsolódik, amelyben a szerződéskötés időpontjában a fuvarozó központi telephelye van, amennyiben ugyancsak ebben az államban van a berakodási kikötő vagy az áru (feletti rendelkezés) átvételének helye, illetve a kirakodási kikötő vagy a kiszolgáltatás helye vagy a feladó központi telephelye. Amennyiben a fuvarozónak a szárazföldön nincs telephelye és a fuvarozási szerződést a hajóján köti meg, vélelmezni kell, hogy a fuvarozási szerződés legszorosabban ahhoz az államhoz kapcsolódik, amelyben a hajót lajstromozták vagy amelynek lobogója alatt a hajó közlekedik, amennyiben a berakodási kikötő vagy az áru (feletti rendelkezés) átvételének helye, illetve a kirakodási kikötő vagy a kiszolgáltatás helye vagy a feladó központi telephelye ugyancsak ebben az államban van.

4. A fuvarozót a 10. cikk 1. bekezdés alapján fennálló követeléseinek fejében megillető dologi jogi biztosítékra annak az államnak a joga irányadó, amelyben az áru található.

IX. Fejezet

AZ ALKALMAZÁSI KÖRRE VONATKOZÓ NYILATKOZATOK

30. cikk

Meghatározott belvízi utakon történő fuvarozás

1. Ennek az Egyezménynek aláírásakor, megerősítésekor, elfogadásakor, jóváhagyásakor vagy az ahhoz történő csatlakozáskor bármely Állam kinyilváníthatja, hogy ezt az Egyezményt nem alkalmazza a területén található egyes olyan belvízi utakon végzett fuvarozásra vonatkozó szerződésekre, amelyek nem állnak nemzetközi hajózási szabályok hatálya alatt és nem képeznek összeköttetést az ilyen nemzetközi víziutak között. Ez a nyilatkozat azonban nem jelölheti meg az adott állam valamennyi fő víziútját.

2. Amennyiben a fuvarozási szerződés tárgya az árunak mind az ennek a cikknek 1. bekezdésében említett nyilatkozatban meg nem jelölt belvízi utakon, mind pedig az

ebben a nyilatkozatban megjelölt belvízi utakon átrakás nélkül történő fuvarozása, ez az egyezmény erre a szerződésre is irányadó, kivéve, ha az utóbbi víziutakon megteendő távolság a nagyobb.

3. Amennyiben az 1. bekezdés szerinti nyilatkozat tételére került sor, bármely más szerződő Állam kinyilváníthatja, hogy ugyancsak nem alkalmazza ennek az Egyezménynek a rendelkezéseit az ebben a nyilatkozatban megjelölt szerződésekre. Az ennek a bekezdésnek megfelelően tett nyilatkozat ennek az Egyezménynek azon állam vonatkozásában történő hatálybalépésekor lép hatályba, amely az 1. bekezdés szerinti nyilatkozatot tett, legkorábban azonban ennek az Egyezménynek azon állam vonatkozásában történő hatálybalépésekor, amely az ennek a bekezdésnek megfelelő nyilatkozatot tett.

4. Az ennek a cikknek 1. és 3. bekezdésében említett nyilatkozatokat teljes egészében vagy részben bármikor vissza lehet vonni a letéteményeshez intézett ilyen hatályú értesítés útján, megjelölve a hatályvesztésük időpontját. Ezeknek a nyilatkozatoknak a visszavonása a már megkötött szerződések hatályát nem érinti.

31. cikk

Belföldi vagy térítésmentes fuvarozás

Ennek az Egyezménynek aláírásakor, megerősítésekor, elfogadásakor, jóváhagyásakor, az ahhoz történő csatlakozáskor vagy azt követően bármikor bármely Állam kinyilváníthatja, hogy ezt az Egyezményt ugyancsak alkalmazza:

a) azokra a fuvarozási szerződésekre, amelyek értelmében a berakodási kikötő vagy az áru (feletti rendelkezés) átvételének helye, valamint a kirakodási kikötő vagy a kiszolgáltatás helye a saját területén található;

b) az 1. cikk 1. bekezdésétől eltérően, a térítésmentes fuvarozásra.

32. cikk

Felelősségre vonatkozó regionális rendelkezések

1. Ennek az Egyezménynek aláírásakor, megerősítésekor, elfogadásakor, jóváhagyásakor, vagy az ahhoz történő csatlakozáskor vagy azt követően bármikor bármely szerződő Állam kinyilváníthatja, hogy a berakodási kikötő vagy az áru (feletti rendelkezés) átvételének helye, valamint a kirakodási kikötő vagy a kiszolgáltatás helye közötti áru fuvarozás tekintetében, amennyiben vagy mind a kettő a saját területén található, vagy az egyik a saját területén, a másik pedig annak az államnak a területén, amely ugyanolyan nyilatkozatot tett, a fuvarozó nem felel az olyan kárért, amelyet a hajón, a tolóhajón vagy a vontatóhajón szolgálatot teljesítő hajóparancsnok, révkalauz vagy bármely más személy által a hajózás közben vagy a tolt vagy vontatott hajókötélék összeállítása vagy felbontása során elkövetett cselekedet vagy mulasztás okozott, feltéve, hogy a fuvarozó teljesítette a 3. cikk 3. bekezdésében a személyzet tekintetében előírt kötelezettségeit, kivéve, ha a cselekedetet vagy mulasztást kár okozására irányuló szándékkal, vagy gondatlanul és annak tudatában követték el, hogy ebből valószínűleg ilyen kár származik.

2. Az 1. bekezdésben meghatározott felelősségre vonatkozó rendelkezés két szerződő Állam közötti viszonylatban akkor lép hatályba, amikor az Egyezmény hatályba lép a második államban, amely ugyanilyen nyilatkozatot tett. Ha valamely állam ezt a nyilatkozatot az Egyezménynek reá nézve történő hatálybalépését követően tette meg, az 1. bekezdésben említett felelősségre vonatkozó rendelkezés a letéteményesnek a nyilatkozatról történő értesítéstől számított három hónapos időszak elteltét követő hónap első napján lép hatályba. A felelősségre vonatkozó rendelkezés csak azokra a fuvarozási szerződésekre vonatkozik, amelyeket a hatálybalépését követően kötöttek.

3. Az 1. bekezdés szerint tett nyilatkozat a letéteményeshez intézett értesítéssel bármikor visszavonható. Visszavonás esetén az 1. bekezdés szerinti felelősségre vonatkozó rendelkezések az értesítést követő hónap első napján vagy az értesítésben megjelölt valamely későbbi időpontban hatályukat veszítik. A visszavonás nem vonatkozik a felelősségre vonatkozó rendelkezések hatályának megszűnését megelőzően kötött fuvarozási szerződésekre.

X. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

33. cikk

Aláírás, megerősítés, elfogadás, jóváhagyás, csatlakozás

1. Ez az Egyezmény valamennyi állam számára egy évig áll aláírásra nyitva a letéteményes székhelyén. Az aláírási időszak azon a napon kezdődik, amikor a letéteményes megállapítja, hogy az Egyezmény valamennyi hiteles szövege rendelkezésre áll.

2. Bármely állam az Egyezményben részes féllé válhat:

a) megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra vonatkozó fenntartás nélkül történő aláírással;

b) megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra vonatkozó fenntartással történő aláírással, majd azt követően megerősítéssel, elfogadással vagy jóváhagyással;

c) az aláírásra nyitva álló határidő lejártá után csatlakozással.

3. A megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról vagy csatlakozásról szóló okiratot a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

34. cikk

Hatálybalépés

1. Ez az Egyezmény attól a naptól számított három hónapos időszak elteltét követő hónap első napján lép hatályba, amikor ezt az Egyezményt öt állam megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra vonatkozó fenntartás nélkül aláírta vagy a letéteményesnél letétbe helyezte a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról vagy csatlakozásról szóló okiratát.

2. Mindazon állam vonatkozásában, amely ezt az Egyezményt annak hatálybalépését követően írja alá megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra vonatkozó fenntartás nélkül, vagy helyezi letétbe a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról vagy csatlakozásról szóló okiratát a letéteményesnél, az Egyezmény a megerősítésre, elfogadásra vagy jóváhagyásra vonatkozó fenntartás nélkül történő aláírásnak vagy a megerősítésről, elfogadásról, jóváhagyásról vagy csatlakozásról szóló okirat letéteményesnél történő letétbe helyezésének napjától számított három hónapos időszak elteltét követő hónap első napján lép hatályba.

35. cikk

Felmondás

1. Ezt az Egyezményt bármely részes állam attól a naptól számított egy éves időszak elteltével mondhatja fel, amikor az Egyezmény ennek az államnak a vonatkozásában hatályba lépett.

2. A felmondásról szóló értesítést a letéteményesnél kell letétbe helyezni.

3. A felmondás a felmondásról szóló értesítés letétbe helyezésének napjától számított egy éves időszak vagy az okiratban meghatározott hosszabb időszak elteltét követő hónap első napján lép hatályba.

36. cikk

Felülvizsgálat és módosítások

Az ebben az Egyezményben részes szerződő államok legalább egyharmadának a kérésére a letéteményes összehívja a szerződő államok konferenciáját az Egyezmény felülvizsgálata vagy módosítása céljából.

37. cikk

A felelősség felső összeghatárainak és az elszámolási egység felülvizsgálata

1. A 36. cikk rendelkezéseinek ellenére, ha a 20. cikk 1. bekezdésében megállapított összegek felülvizsgálatára vagy a 28. cikkben meghatározott egységnek egy másik egységgel történő felváltására tesznek javaslatot, a letéteményes az Egyezményben részes felek legalább egynek kérésére a javaslatot az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságának, a Rajnai Hajózás Központi Bizottságának és a Duna Bizottság tagállamai, továbbá valamennyi szerződő állam elé terjeszti és konferenciát hív össze, amelynek egyetlen célja a 20. cikk 1. bekezdésében megállapított összegek felülvizsgálata, illetve a 28. cikkben meghatározott egységnek egy másik egységgel történő felváltása.

2. A konferenciát legkorábban a javaslat benyújtásának napját követő hat hónap elteltével kell összehívni.

3. Valamennyi szerződő állam jogosult részt venni a konferencián, függetlenül attól, hogy tagja-e az 1. bekezdésben említett szervezeteknek.

4. A módosításokat az Egyezményben részes azon szerződő államok kétharmados többségével fogadják el, amelyek a konferencián képviseltetik magukat és a szavazásban részt vesznek, feltéve, hogy a szavazásnál az egyezményben részes szerződő államoknak legalább a fele képviselteti magát.

5. A 20. cikk 1. bekezdésében megállapított összegek felülvizsgálatára vonatkozó egyeztetés során a konferencia figyelembe veszi a kárt előidéző események tapasztalatait, különösen az azokból származó kár mértékét, a pénzben kifejezett értékben bekövetkezett változásokat, valamint a javasolt módosításnak a biztosítási költségekre gyakorolt hatását.

6. a) Az összegek e cikknek megfelelő módosítására legkorábban az Egyezmény aláírásra való megnyitásának napjától számított öt év elteltével és legkorábban az ezt megelőzően e cikk alapján elfogadott módosítás hatálybalépésének napjától számított öt év elteltével kerülhet sor.

b) Az összeg nem növelhető olyan mértékben, hogy meghaladná a felelősségnek az Egyezményben megállapított felső határának megfelelő összeget, amelyet a kamatos kamat elvének megfelelően számított évi 6 százalékkal kell növelni az Egyezmény aláírásra való megnyitásának napjától kezdődően.

c) Valamely összeg nem növelhető olyan mértékben, hogy meghaladná a felelősségnek az Egyezményben megállapított felső határa háromszorosának megfelelő összeget.

7. A letéteményes valamennyi szerződő államot értesíti a 4. bekezdésnek megfelelően elfogadott bármely módosításról. A módosítás az értesítés napját követő tizennyolc hónap elteltével tekinthető elfogadottnak, kivéve, ha ezen időszak alatt legalább négy olyan állam, amely a módosí-

tásra vonatkozó döntéshozatal időpontjában szerződő állam volt, a letéteményest arról tájékoztatta, hogy nem fogadja el ezt a módosítást; ebben az esetben a módosítás elutasítottnak számít és nem lép hatályba.

8. Az a módosítás, amelyet a 7. bekezdésnek megfelelően elfogadottnak kell tekinteni, az elfogadását követő tizennyolc hónappal elteltével lép hatályba.

9. A módosítás valamennyi szerződő államot köti, kivéve, ha azok a 35. cikknek megfelelően felmondják ezt az Egyezményt legkésőbb hat hónappal a módosítás hatálybalépése előtt. A felmondás a módosítás hatálybalépésének napján lép hatályba.

10. Amennyiben határoztak valamely módosításról, de az elfogadására előírt tizennyolc hónapos határidő még nem járt le, azt az államot, amely ezen időszak alatt szerződő állammá vált, köti a módosítás, amennyiben hatályba lép. Azt az államot, amely ennek a határidőnek a lejáta után válik szerződő állammá, köti az olyan módosítás, amelyet a 7. bekezdésnek megfelelően fogadtak el. Az ebben a bekezdésben említett esetekben egy államot valamely módosítás köti a módosítás hatálybalépésétől kezdve vagy attól kezdve, hogy ez az egyezmény hatályba lép az adott állam vonatkozásában, amennyiben erre később kerül sor.

38. cikk

Letéteményes

1. Ez az Egyezmény a Magyar Köztársaság Kormányánál kerül letétbe helyezésre.

2. A letéteményes:

a) megküldi valamennyi államnak, amely részt vett a belvízi árufuvarozási szerződésről szóló budapesti egyezmény elfogadására összehívott Diplomáciai Konferencián, ennek az Egyezménynek hivatalos nyelvű változatát, amely a Konferencia idején nem állt még rendelkezésre, e változat átvizsgálása céljából;

b) tájékoztatja az a) pontban említett valamennyi államot az a) pontnak megfelelően megküldött szöveg módosítására irányuló bármely javaslatról;

c) megállapítja azt a napot, amikor az Egyezmény valamennyi hivatalos nyelvű szövegének egymással összehangba hozatala megtörtént és amelyen ezek hitelesnek tekinthetők;

d) tájékoztatja az a) pontban említett valamennyi államot a c) pontnak megfelelően megállapított időpontról;

e) megküldi az Egyezmény hitelesített másolatát valamennyi államnak, amely meghívást kapott a belvízi árufuvarozási szerződésről szóló budapesti Egyezmény elfogadására összehívott Diplomáciai Konferenciára, valamint azoknak, amelyek ezt az Egyezményt aláírták vagy ahhoz csatlakoztak;

f) tájékoztatja valamennyi államot, amely aláírta ezt az Egyezményt vagy ahhoz csatlakozott:

(i) bármely új aláírásról, értesítésről vagy nyilatkozatról, megjelölve az aláírás, értesítés vagy nyilatkozat keltét;

(ii) ezen Egyezmény hatálybalépésének időpontjáról;

(iii) ennek az Egyezménynek bármely felmondásáról, megjelölve a felmondás hatálybalépésének időpontját;

(iv) az Egyezménynek a 36. és 37. cikknek megfelelően elfogadott bármely módosításáról, megjelölve a módosítás hatálybalépésének időpontját;

(v) ennek az Egyezménynek valamennyi rendelkezése értelmében szükséges bármely értesítésről.

3. Ennek az Egyezménynek a hatálybalépését követően a letéteményes nyilvántartásba vétel és közzététel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek Titkárságának az Egyezmény hitelesített másolatát az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. cikkének megfelelően.

Készült Budapesten, 2001. június 22-én, egy eredeti példányban, melynek angol, francia, holland, német és orosz nyelvű szövege egyaránt hiteles.

Amelynek hitelül alulírott, a kormányaik által erre külön felhatalmazott teljhatalmú megbízottak aláírták ezt az Egyezményt.”

3. § (1) E törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, rendelkezéseit a belföldi vízfutvarozási szerződésre is alkalmazni kell.

(2) A törvény végrehajtásáról a gazdasági és közlekedési miniszter gondoskodik.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CXLII. törvény

a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről, Budapesten, 2002. szeptember 26-án aláírt Megállapodás kihirdetéséről*

(A Megállapodás nemzetközi jogilag 2005. augusztus 31-én lépett hatályba.)

1. § Az Országgyűlés a Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről, Budapesten, 2002. szeptember 26-án aláírt Megállapodást e törvénnyel kihirdeti.

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 5-i ülésnapján fogadta el.

2. § A Magyar Köztársaság és Bosznia és Hercegovina között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről, Budapesten, 2002. szeptember 26-án aláírt Megállapodás hiteles szövege és annak hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**„Agreement
between the Republic of Hungary and Bosnia
and Herzegovina
for the promotion and reciprocal protection
of investments**

The Republic of Hungary and Bosnia and Herzegovina (hereinafter referred to as the „Contracting Parties”),

desiring to intensify economic cooperation on the basis of equality to the mutual benefit of both Contracting Parties,

intending to create and maintain favourable conditions for investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and

conscious that the promotion and reciprocal protection of investments, according to the present Agreement, stimulates the business initiatives in this field,

have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purposes of this Agreement:

1. The term „investment” shall comprise every kind of asset invested in connection with economic activities by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter and shall include, in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property as well as any other property rights *in rem* such as mortgages, liens, pledges and similar rights;

(b) shares, stocks and debentures of companies or any other form of participation in a company;

(c) claims to money or to any performance having an economic value associated with an investment;

(d) intellectual and industrial property rights, including copyrights, trade marks, patents, industrial designs, technical processes, know-how, trade secrets, trade names and goodwill associated with an investment;

(e) any right conferred by law or under contract and any licenses and permits pursuant to law, business concession including the concessions to search for, extract, cultivate or exploit natural resources;

(f) returns reinvested according to this Agreement.

Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as investment on condition that this alteration is made in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made.

2. The term „investor” shall mean any natural or legal person of either Contracting Party who invests in the territory of the other Contracting Party.

(a) In respect of Bosnia and Herzegovina:

(i) The term „natural person” shall mean any natural person deriving his status as a Bosnia and Herzegovina citizen from the law in force in Bosnia and Herzegovina if he has permanent residence or main place of business in Bosnia and Herzegovina;

(ii) The term „legal person” shall mean any entity established in accordance with the laws in force in Bosnia and Herzegovina, which has its registered seat, central management or main place of business in the territory of Bosnia and Herzegovina.

(b) In respect of the Republic of Hungary:

(i) The term „natural person” shall mean any natural person having the nationality of the Republic of Hungary in accordance with its laws;

(ii) The term „legal person” shall mean any entity incorporated or constituted in accordance with, and recognized as legal person by the laws of the Republic of Hungary. This term also includes any body of persons having no legal personality of the Republic of Hungary but considered as a company by its laws.

3. The term „returns” shall mean amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profits, interest, capital gains, dividends, royalties, fees or licence fees.

4. The term „territory” shall mean:

(a) in the case of Bosnia and Herzegovina all land territory of Bosnia and Herzegovina, its territorial sea, whole bed and subsoil and air space above, including any maritime area situated beyond the territorial sea of Bosnia and Herzegovina which has been or might in the future be designated under the law of Bosnia and Herzegovina in accordance with international law as an area within which Bosnia and Herzegovina may exercise rights with regard to the seabed and subsoil and the natural resources;

(b) in the case of the Republic of Hungary, when used in a geographical sense, the territory of the Republic of Hungary.

5. The term „freely convertible currency” means the currency that is widely used to make payments for international transactions and widely exchanged in principal international exchange markets provided it is not contrary to the regulations of either of the Contracting Parties.

*Article 2**Promotion and Protection of Investments*

1. Each Contracting Party shall encourage and create favourable and transparent conditions for investors of the other Contracting Party to make investments in its territory and, shall admit such investments in accordance with its laws and regulations.

2. Investments and returns of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.

*Article 3**National and Most-Favoured-Nation Treatment*

1. Each Contracting Party shall in its territory accord investments and returns of investors of the other Contracting Party treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to investments and returns of its own investors or to investments and returns of investors of any third State whichever is more favourable to the investors of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party, as regards expansion, management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investment, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investors of the other Contracting Party.

3. The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:

(a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or institutions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Parties is or may become a party;

(b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation;

(c) any multilateral agreements on investments to which either of the Contracting Party is or may become a party.

*Article 4**Compensation for Losses*

1. When investments by investors of either Contracting Party suffer losses owing to war, armed conflict, a state of

national emergency, revolt, insurrection, riot or other similar events in the territory of the other Contracting Party, they shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, not less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or to investors of any third State whichever is more favourable to the investors of the other Contracting Party.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, investors of one Contracting Party who in any of the events referred to in that paragraph suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of their property by its forces or authorities,

(b) destruction of their property by its forces or authorities which was not caused in combat action or was not required by the necessity of the situation

shall be accorded by the other Contracting Party just and adequate compensation for the losses sustained during the period of the requisitioning or as a result of the destruction of the property.

Compensation shall include interest at a commercially reasonable rate from the date of occurred losses until the day of payment.

3. Resulting payments under this Article shall be freely transferable in a freely convertible currency without delay.

*Article 5**Expropriation*

1. Investments of investors of either Contracting Party shall not be nationalised, expropriated or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as „expropriation”) in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose. The expropriation shall be carried out under due process of law, on a non-discriminatory basis and shall be accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the fair market value of the investment expropriated immediately before expropriation or impending expropriation became public knowledge in such a way to effect the value of the investment, whichever is the earlier. The compensation shall include interest at a commercially reasonable rate for current transaction, from the date of expropriation to the date of payment and shall be made without delay to the country designated by the claimants concerned. It shall be effectively realizable and be freely transferable in a freely convertible currency.

2. The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation to prompt review, by a judicial or other independent

authority of that Party, concerning the legality of his or its case, its process and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in this Article.

3. The provisions of paragraph 1 of this Article shall also apply where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory, and in which investors of the other Contracting Party own shares. The compensation has to be paid to the company.

4. The provisions of this Article shall also apply to the returns from an investment.

Article 6

Transfers

1. The Contracting Parties shall permit the free transfer of payments related to investments and returns. The transfers shall be made in a freely convertible currency, without any restriction and undue delay. Such transfers shall include in particular, though not exclusively:

- (a) capital and additional amounts to maintain or increase the investment;
- (b) profits, interest, dividends and other current income;
- (c) funds in repayment of loans related to an investment;
- (d) royalties or fees;
- (e) proceeds of the total or partial sale or liquidation of the investment;
- (f) any compensation or other payment referred to in Articles 4 and 5 of this Agreement;
- (g) payments arising out of the settlement of the disputes;
- (h) the wages or other similar earnings of natural persons engaged from abroad in connection with an investment subject to the laws and regulations of the Contracting Party, in which investments have been made.

2. For the purpose of this Agreement, exchange rates shall be the rate generally applied and published – in accordance with the laws of the Contracting Party which has admitted the investment – by the financial institution effecting the transfer unless otherwise agreed.

Article 7

Subrogation

1. If a Contracting Party or its designated agency makes a payment to its own investors under a guarantee or a contract of insurance against non-commercial risk it has accorded in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognize, notwithstanding its rights under Article 9:

(a) the assignment, whether under the law or pursuant to a legal transaction in that country, of any right or claim by the investor to the former Contracting Party or its designated agency, as well as,

(b) that the former Contracting Party or its designated agency is entitled by virtue of subrogation to exercise the rights and enforce the claims of that investor and shall assume the obligations related to the investment.

2. The Contracting Party or its agency that is subrogated in the rights of an investor shall be, in all circumstances, entitled to the same rights and the same treatment as those of indemnified investor and the same payments due pursuant to those rights and claims.

Article 8

Settlement of Investment Disputes between a Contracting Party and an Investor of the other Contracting Party

1. Any dispute which may arise between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party in connection with an investment on the territory of that other Contracting Party shall be subject to negotiations between the parties in dispute.

2. If any dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party can not be thus settled within a period of six months following the date on which such negotiations were requested in written notification, the investor shall be entitled to submit the case either to:

(a) the competent court or administrative tribunal of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made; or

(b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) having regard to the applicable provisions of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington D.C. on 18 March 1965, in the event both Contracting Parties shall have become a party to this Convention; or

(c) an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). The parties to the dispute may agree in writing to modify these Rules.

3. The arbitral awards shall be final and binding on both Parties to the dispute and enforced in accordance with the domestic laws of the Contracting Party concerned.

4. During the arbitral or execution proceedings the neither Contracting Party shall raise the objection that indemnification or other compensation for all or part of the alleged damages has been received by the investor who is

the contending party, pursuant to an insurance or guarantee contract against non-commercial risks.

Article 9

Settlement of Disputes between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall, if possible, be settled through consultation or negotiation.

2. If the dispute cannot be thus settled within six months, it shall upon the request of either Contracting Party, be submitted to an Arbitral Tribunal of three members, in accordance with the provisions of this Article.

3. The Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two months from the date of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. These two members shall then select a national of a third State who shall be appointed Chairman of the Tribunal (hereinafter referred to as the „Chairman”). The Chairman shall be appointed within three months from the date of appointment of the other two members.

4. If within the periods specified in paragraph 3 of this Article the necessary appointments have not been made, a request may be made to the President of the International Court of Justice to make the appointments. If he happens to be a national of either Contracting Party, or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice-President shall be invited to make the appointments. If the Vice President also happens to be a national of either Contracting Party or is prevented from discharging the said function, the member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes.

6. The Tribunal shall issue its decision on the basis of respect for the law, the provisions of this Agreement, as well as of the universally accepted principles of international law.

7. Subject to other provisions made by the Contracting Parties, the Tribunal shall determine its procedure.

8. Each Contracting Party shall bear the cost of its own arbitrator and its representation in the arbitral proceedings; the cost of the Chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by both Contracting Parties. The Arbitral Tribunal may make a different regulation concerning the costs.

9. The decisions of the Tribunal are final and binding for each Contracting Parties.

10. A dispute shall not be submitted to an international arbitral tribunal under the provisions of this Article, if the same dispute has been brought before another international arbitration court under the provisions of Article 8 and is still before the court. This will not impair the possibility of dispute settlement in accordance with paragraph 1 of this Article.

Article 10

Application of Other Rules and Special Commitments

1. Where a matter is governed simultaneously both by this Agreement and by another international agreement to which both Contracting Parties are parties, nothing in this Agreement shall prevent either Contracting Party or any of its investors who own investments in the territory of the other Contracting Party from taking advantage of whichever rules are more favourable to his case.

2. If the treatment to be accorded by one Contracting Party to investors of the other Contracting Party in accordance with its laws and regulations or other specific provisions of contracts is more favourable than that accorded by the Agreement, the more favourable shall be accorded.

Article 11

Applicability of this Agreement

This Agreement shall apply to investments made in the territory of one of the Contracting Parties in accordance with its laws and regulations by investors of the other Contracting Party prior to as well as after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute or claim concerning an investment which arose, or which was settled before its entry into force.

Article 12

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other that their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been complied with. This Agreement shall enter into force on the date of the second notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten years and shall continue in force thereafter unless, one year before the expiry of the initial or any subsequent periods of ten years, either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement.

3. In respect of investments made prior to the termination of this Agreement, the provisions of this Agreement shall continue to be effective for a period of ten years from the date of termination.

4. This Agreement may be amended by written agreement between the Contracting Parties. Any amendment shall enter into force under the same procedure required for entering into force of the present Agreement.

In witness whereof, the undersigned duly authorized have signed this Agreement.

Done in duplicate at Budapest, this 26th day of September, 2002, in the English language.

For the Republic
of Hungary

For Bosnia
and Herzegovina”

„Megállapodás

a Magyar Köztársaság és Bosznia-Hercegovina között a beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről

A Magyar Köztársaság és Bosznia-Hercegovina (a továbbiakban: Szerződő Felek),

attól az óhajtól vezetve, hogy egyenlőség alapján a gazdasági együttműködést mindkét Szerződő Fél javára erősítsék,

azzal a szándékkal, hogy kedvező feltételeket teremtsenek és tartsanak fenn az egyik Szerződő Fél beruházóinak beruházásaihoz a másik Szerződő Fél területén, és

annak tudatában, hogy a beruházásoknak a jelen Megállapodással összhangban történő előmozdítása és kölcsönös védelme ösztönzi az üzleti kezdeményezéseket ezen a területen,

megállapodtak a következőkben:

1. Cikk

Meghatározások

A Megállapodás alkalmazásában:

1. A „beruházás” kifejezés magában foglal mindenfajta olyan vagyoni értéket, melyet az egyik Szerződő Fél valamely beruházója gazdasági tevékenységgel összefüggően

fektetett be a másik Szerződő Fél területén ez utóbbi törvényeivel és jogszabályaival összhangban, és különösen – de nem kizárólag – a következőket jelenti:

a) az ingó és ingatlan tulajdont, valamint minden egyéb dologi jogot, mint például a jelzálogot, a kézzzálogjogot, egyéb zálogot és hasonló jogokat;

b) a részvényeket, üzletrészeket és vállalati kötvényeket, illetve a társasági érdekeltség egyéb formáit;

c) olyan pénzköveteléseket vagy gazdasági értékkel bíró teljesítés nyújtására vonatkozó követeléseket, amelyek beruházáshoz kapcsolódnak;

d) a szellemi és ipari tulajdonhoz fűződő jogokat, ideértve a beruházáshoz kapcsolódó szerzői jogokat, védjegyeket, szabadalmakat, ipari mintákat, technológiákat, know-how-t, üzleti titkokat, kereskedelmi neveket és goodwill-t;

e) minden jogszabály vagy szerződés által biztosított jogot és jogszabályon alapuló mindenfajta engedélyt és jóváhagyást, üzleti koncessziókat beleértve a természeti erőforrások kutatására, kitermelésére, művelésére vagy kiaknázására vonatkozó koncessziókat;

f) a jelen Megállapodással összhangban újra befektetett hozamokat.

A vagyoni érték beruházási formájának későbbi megváltozása nem érinti annak beruházás jellegét, feltételezve, hogy ez a változás annak a Szerződő Félnek a törvényeivel és jogszabályaival összhangban áll, amelynek területén a beruházást eszközölték.

2. A „beruházó” kifejezés bármelyik Szerződő Fél minden olyan természetes vagy jogi személyét jelenti, aki a másik Szerződő Fél területén beruházást eszközöl.

a) Bosznia-Hercegovina tekintetében:

(i) A „természetes személy” kifejezés minden olyan természetes személyt jelent, aki Bosznia-Hercegovina hatályos törvényei értelmében bosznia-hercegovinai állampolgárnak tekinthető, amennyiben állandó lakhelye, illetve üzletvezetésének központi helye Bosznia-Hercegovinában található;

(ii) A „jogi személy” kifejezés minden olyan jogalanyt jelent, amely Bosznia-Hercegovina törvényeivel összhangban jött létre, továbbá amelynek bejegyzett székhelye, központi irányítása, illetve üzletvezetésének központi helye Bosznia-Hercegovinában található.

b) A Magyar Köztársaság tekintetében:

(i) A „természetes személy” kifejezés minden olyan természetes személyt jelent, aki a Magyar Köztársaság törvényei értelmében annak állampolgára;

(ii) A „jogi személy” kifejezés jelenti azt a jogalanyt, amely a Magyar Köztársaság törvényeivel összhangban jött létre, illetve került bejegyzésre, továbbá törvényei jogi személynek ismerik el. A kifejezés kiterjed a Magyar Köztársaság olyan személyi egyesüléseire is, amelyek jogi sze-

mélyiséggel nem rendelkeznek, de törvényei szerint társaságnak tekintendők.

3. A „hozam” kifejezés a beruházásból származó eredményt jelenti és magában foglalja – különösen, de nem kizárólagosan – a nyereséget, kamatot, tőkenyereséget, osztalékot, jogdíjakat, egyéb díjakat vagy licencia díjakat.

4. A „terület” kifejezés jelenti:

a) Bosznia-Hercegovina tekintetében Bosznia-Hercegovina szárazföldi területét, a parti tengert, a teljes tengerfenéket, altalajt és légteret, a Bosznia-Hercegovina parti tengerén túli tengeri területet, amelyet Bosznia-Hercegovina törvényei szerint, a nemzetközi joggal összhangban olyan területté nyilvánítottak, vagy nyilvánítanak a jövőben, ahol Bosznia-Hercegovina jogokat gyakorolhat, tekintettel a tengerfenékre és altalajra, valamint a természeti erőforrásokra;

b) a Magyar Köztársaság tekintetében, földrajzi értelemben használva, a Magyar Köztársaság területét.

5. A „szabadon átváltható pénznem” kifejezés azt a pénznemet jelenti, amelyet széles körben használnak fizetésre nemzetközi üzleti tranzakciók esetében és széles körben forgalmaznak a vezető nemzetközi devizapiacokon, amennyiben ez nem ellentétes egyik Szerződő Fél jogszabályaival sem.

2. Cikk

A beruházások ösztönzése és védelme

1. Mindkét Szerződő Fél ösztönzi a másik Szerződő Fél beruházóit, valamint kedvező és áttekinthető körülményeket teremt számukra annak érdekében, hogy területén beruházásokat eszközöljenek, továbbá törvényeivel és jogszabályaival összhangban lehetővé teszi az ilyen beruházások létrehozását.

2. Bármelyik Szerződő Fél beruházói által eszközölt beruházások és hozamok a másik Szerződő Fél területén mindenkor igazságos és méltányos bánásmódban részesülnek, továbbá teljes körű védelmet és biztonságot élveznek.

3. Cikk

Nemzeti és legnagyobb kedvezményes elbánás

1. Mindkét Szerződő Fél a területén a másik Szerződő Fél beruházóinak a beruházásait és hozamait olyan bánásmódban részesíti, amely igazságos és méltányos és nem kedvezőtlenebb, mint a saját beruházói beruházásainak és hozamainak, illetve bármely harmadik állam beruházói beruházásainak és hozamainak biztosított bánásmód közül

az, amelyik a másik Szerződő Fél beruházói számára kedvezőbb.

2. Mindkét Szerződő Fél a területén a másik Szerződő Fél beruházóit olyan bánásmódban részesíti a beruházásaik kiterjesztése, irányítása, fenntartása, használata, élvezete vagy a velük való rendelkezés tekintetében, amely igazságos és méltányos és nem kedvezőtlenebb, mint a saját beruházói vagy bármelyik harmadik állam beruházói számára biztosított bánásmód közül az, amelyik a másik Szerződő Fél beruházói számára kedvezőbb.

3. E Cikk 1. és 2. bekezdésének rendelkezései nem értelmezhetők úgy, hogy az egyik Szerződő Felet arra kötelezik, hogy kiterjessze a másik Szerződő Fél beruházóira bármilyen olyan bánásmódnak, preferenciának vagy kiváltságnak az előnyeit, amelyet az előbbi Szerződő Fél a következők alapján nyújthat:

a) hogy tagja vagy tagjává válik valamely vámuniónak, szabadkereskedelmi övezetnek vagy pénzügyi unióknak, vagy részese, vagy részesévé válik az ilyen uniók, intézmények létrehozásához vezető hasonló nemzetközi megállapodásnak vagy a regionális együttműködés más formáinak;

b) bármely nemzetközi megállapodás vagy megegyezés, amely egészben vagy nagyrészt az adózással kapcsolatos;

c) hogy tagja vagy tagjává válik valamely többoldalú nemzetközi beruházásvédelmi megállapodásnak.

4. Cikk

Kártalanítás veszteségeikért

1. Ha bármelyik Szerződő Fél beruházóinak a beruházásai háború, fegyveres összeütközés, országos szükségállapot, felkelés, lázadás, zavargás, vagy egyéb hasonló esemény miatt a másik Szerződő Fél területén veszteséget szenvednek, az utóbbi Szerződő Fél a helyreállítás, kártalanítás, kárpótlás vagy egyéb rendezés tekintetében olyan bánásmódban részesíti azokat, amely nem kedvezőtlenebb, mint az utóbbi Szerződő Fél által a saját beruházóinak vagy bármelyik harmadik állam beruházóinak biztosított bánásmód közül a másik Szerződő Fél beruházói számára a kedvezőbb.

2. Nem érintve a jelen Cikk 1. bekezdésében foglaltakat, az egyik Szerződő Fél azon beruházói számára, akik a hivatkozott bekezdésben foglalt események kapcsán a másik Szerződő Fél területén veszteségeket szenvednek abból kifolyólag, hogy

a) tulajdonukat a másik Szerződő Fél erői, illetve hatóságai igénybe vették,

b) tulajdonukat a másik Szerződő Fél erői, illetve hatósági megsemmisítették, és erre nem harci cselekmények folytán vagy a helyzet szükségszerűsége miatt került sor, a másik Szerződő Félnek igazságos és megfelelő kárpótlást kell nyújtania az igénybevétel időszaka alatt elszenvedett vagy a tulajdon megsemmisülése következtében előállt veszteségeikért.

A kárpótlásnak kereskedelmileg indokolt mértékű kamatot kell tartalmaznia a veszteség felmerülésének napjától a kifizetés napjáig terjedő időszakra.

3. Az e Cikk alapján felmerülő kifizetéseket szabadon átváltható pénznemben szabadon átutalható formában, késedelem nélkül kell teljesíteni.

5. Cikk

Kisajátítás

1. Egyik Szerződő Fél beruházóinak beruházásait sem államosíthatják, sajátíthatják ki vagy vethetik olyan intézkedések alá a másik Szerződő Fél területén, melyek hatása megegyezik az államosítással vagy kisajátítással (a továbbiakban: kisajátítás), kivéve, ha az közérdekből történik. A kisajátítást hátrányos megkülönböztetésektől mentesen, megfelelő törvényes eljárás keretében kell végrehajtani, és egyidejűleg rendelkezni kell az azonnali, megfelelő és tényleges kárpótlás megfizetéséről. A kárpótlásnak egyenértékűnek kell lennie a beruházásnak a kisajátítás előtti, illetve a közelgő kisajátításnak – a beruházás értékét befolyásoló – közismertté válását közvetlenül megelőző időpontban érvényes tényleges piaci értékével (az időpontok közül a korábbi az irányadó). A kárpótlásnak tartalmaznia kell a kisajátítás napjától a kifizetés napjáig terjedő időszakra vonatkozó, az adott tranzakcióra érvényes, kereskedelmileg indokolt mértékű kamatot, és késedelem nélkül teljesíteni kell az érintett igénylők által megjelölt ország felé. Továbbá ténylegesen hozzáférhetőnek és szabadon átváltható pénznemben szabadon átutalhatónak kell lennie.

2. Az érintett beruházónak joga van a kisajátító Szerződő Fél törvényei értelmében ezen Szerződő Fél bírói vagy egyéb független hatósága által az ügyének jogszerűségét, lebonyolítását és beruházásának az e Cikkben rögzített elvekkel összhangban történő értékelését azonnal felülvizsgáltatni.

3. A jelen Cikk 1. bekezdésének rendelkezései megfelelően alkalmazandók, amikor valamelyik Szerződő Fél egy olyan társaság vagyontát sajátítja ki, amely ezen Állam területének bármely részén az érvényes jogszabályok alapján jött létre, illetve került bejegyzésre és amelyben a másik Szerződő Fél beruházói üzletrészekkel bírnak. A kárpótlás a társaság részére fizetendő.

4. Jelen Cikk rendelkezései a beruházás hozamaira is alkalmazandóak.

6. Cikk

Átutalások

1. A Szerződő Felek lehetővé teszik a beruházásokkal és hozamokkal kapcsolatos kifizetések szabad átutalhatóságát. Az átutalásoknak szabadon átváltható pénznemben kell történniük, bármely korlátozás és indokolatlan késedelem nélkül. Az ilyen átutalások különösen – de nem kizárólag – a következőket foglalják magukban:

a) a tőkét és a beruházás fenntartására vagy növelésére fordított pótlólagos összegeket;

b) a nyereséget, kamatot, osztalékot és az egyéb folyó bevételt;

c) a beruházással kapcsolatos hitelek visszafizetésére szolgáló összegeket;

d) a jogdíjakat és egyéb díjakat;

e) a beruházás részleges vagy teljes eladásából vagy felszámolásából befolyó összegeket;

f) a Megállapodás 4. és 5. Cikkei szerinti bármely kárpótlást vagy egyéb kifizetést;

g) a vitarendezésből származó kifizetéseket;

h) a beruházáshoz kapcsolódóan külföldről alkalmazott természetes személyeknek azt a bérét vagy egyéb keresetét, amely azon Szerződő Fél törvényeinek és jogszabályainak hatálya alá tartozik, ahol a beruházást létrehozták.

2. A jelen Megállapodás tekintetében árfolyamoknak – eltérő megegyezés hiányában – az átutalást lebonyolító pénzügyintézet által, a beruházást befogadó Szerződő Fél törvényeivel összhangban általánosan alkalmazott és közzétett árfolyamok tekintendők.

7. Cikk

Jogát ruházás

1. Amennyiben az egyik Szerződő Fél vagy annak kijelölt ügynöksége a másik Szerződő Fél területén megvalósult beruházására vonatkozóan nyújtott garancia vagy nem kereskedelmi kockázattal szembeni biztosítási szerződés alapján saját beruházóinak kifizetést teljesít, az utóbbi Szerződő Fél – tekintet nélkül a 9. Cikk szerinti jogaira – elismeri:

a) a beruházó bármilyen jogának vagy követelésének átadását az előbbi Szerződő Félre vagy annak kijelölt ügynökségére az annak országában érvényes valamely jogszabály vagy jogügylet útján, valamint,

b) hogy az előbbi Szerződő Fél vagy annak kijelölt ügynöksége a jogutódlás címén jogosult a beruházó jogainak gyakorlására és követeléseinek érvényesítésére, és átváljalja a beruházással kapcsolatos kötelezettségeket.

2. Azt a Szerződő Felet, illetve annak ügynökségét, amelyre a beruházó jogait átruházta, minden körülmények között ugyanazon jogok és elbánás, továbbá ezen jogok és igények alapján ugyanazon kifizetések illetik meg, mint a biztosított befektetőt.

8. Cikk

Az egyik Szerződő Fél és a másik Szerződő Fél beruházója közötti beruházási viták rendezése

1. Az egyik Szerződő Fél beruházója és a másik Szerződő Fél közötti, az utóbbi Szerződő Fél területén lévő beruházással kapcsolatos vitákat a vitában álló feleknek tárgyalások útján kell egymás közt rendezniük.

2. Ha az egyik Szerződő Fél beruházója és a másik Szerződő Fél közötti vita az ilyen tárgyalásokra vonatkozó igény írásbeli benyújtása utáni hat hónapon belül nem rendezhető ily módon, az érintett beruházónak jogában áll az ügyet beterjeszteni:

a) annak a Szerződő Félnek az illetékes bíróságához vagy közigazgatási bíróságához, amelyben a beruházás megvalósult; vagy

b) az Államok és más államok természetes és jogi személyei közötti beruházási viták rendezéséről szóló, Washingtonban, 1965. március 18-án kelt Egyezmény vonatkozó rendelkezései szerint a Beruházási Viták Rendezésének Nemzetközi Központjához (ICSID), amennyiben mindkét Állam részesévé vált az Egyezménynek; vagy

c) olyan nemzetközi választott bírósághoz, illetve olyan nemzetközi ad hoc választott bírósághoz, amely az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának (UNCITRAL) Választott Bírósági Szabályai szerint jött létre. A vitában lévő felek írásban megállapodhatnak ezen Szabályok módosításában.

3. A döntés végleges és kötelező érvényű a vitában résztvevő mindkét fél számára és azt az érintett Szerződő Félnek a jogszabályaival összhangban kell végrehajtani.

4. A bírósági, illetve a végrehajtási eljárás során egyik Szerződő Fél sem emelhet kifogást az ellen, hogy a vitában álló befektető garancia vagy nem kereskedelmi kockázattal szembeni biztosítási szerződés alapján a szóban forgó kárért, vagy annak egy részéért már részesült kárpótlásban vagy egyéb kompenzációban.

9. Cikk

A Szerződő Felek közötti viták rendezése

1. A Szerződő Felek között jelen Megállapodás értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatosan felmerült

vitákat lehetőség szerint konzultációk, illetve tárgyalások útján kell rendezni.

2. Ha a vita ily módon hat hónapon belül nem rendezhető, azt bármelyik Szerződő Fél kérésére a jelen Cikk rendelkezései szerinti, háromtagú választott bíróság elé kell terjeszteni.

3. A választott bíróságot minden egyes esetben a következő módon kell megalakítani. A választott bírósági eljárás iránti kérelem kézhezvételétől számított két hónapon belül mindkét Szerződő Fél kijelöli a bíróság egy-egy tagját. Ezen két tagnak azután egy harmadik állam állampolgárát kell kiválasztania, akit a bíróság elnökévé (a továbbiakban: elnök) kell kijelölni. A bíróság elnökét a két másik tag kijelölésének időpontjától számított három hónapon belül ki kell jelölni.

4. Amennyiben a jelen Cikk 3. bekezdésében meghatározott határidőkön belül a szükséges kijelölések nem történtek meg, úgy a Nemzetközi Bíróság elnökét lehet felkérni a kijelölések megtételére. Ha a Nemzetközi Bíróság elnöke valamelyik Szerződő Fél állampolgára, vagy valamilyen más ok akadályozza az említett tisztség ellátásában, az alelnököt kell felkérni a szükséges kijelölések megtételére. Ha az alelnök valamelyik Szerződő Fél állampolgára, vagy ő is akadályoztatva van az említett tisztség ellátásában, a Nemzetközi Bíróságnak azt a rangidős tagját kell felkérni a kijelölések megtételére, aki egyik Szerződő Félnek sem állampolgára.

5. A választott bíróság döntését egyszerű szavazattöbbséggel hozza.

6. A választott bíróság döntését a törvények, ezen Megállapodás rendelkezései, valamint a nemzetközi jog általánosan elfogadott elvei és szabályai alapján hozza.

7. A Szerződő Felek egyéb rendelkezéseit figyelembe véve a bíróság eljárási szabályait maga határozza meg.

8. Mindkét Szerződő Fél maga viseli az általa választott bírónak, valamint a bírósági eljárásban való képviselőnek a költségeit; az elnök költségeit és a fennmaradó költségeket a Szerződő Felek egyenlő arányban viselik. A bíróság eltérő rendelkezést is hozhat a költségek tekintetében.

9. A bíróság döntései véglegesek és kötelező érvényűek mindkét Szerződő Fél számára.

10. Jelen Cikk rendelkezései alapján a vita nem nyújtható be egy nemzetközi választott bírósághoz, amennyiben ugyanezen vitát a 8. Cikk alapján egy másik nemzetközi választott bírósághoz benyújtották és még mindig a bíróság előtt van. Ez a rendelkezés nem befolyásolhatja kedvezőtlenül a jelen Cikk 1. bekezdése szerinti vitarendezés lehetőségét.

10. Cikk

Egyéb szabályok és különleges kötelezettségek alkalmazása

1. Amennyiben valamely ügyre egyaránt vonatkoznak a jelen Megállapodás és valamely olyan más nemzetközi egyezmény rendelkezései, melynek mindkét Szerződő Fél részese, úgy ezen Megállapodás rendelkezései nem akadályozhatják meg sem a Szerződő Feleket, sem a másik Szerződő Fél területén beruházással bíró beruházóikat abban, hogy az ügyükre nézve kedvezőbb szabályozás előnyeit élvezzék.

2. Amennyiben az egyik Szerződő Fél törvényei és jogszabályai, vagy szerződéseinek egyéb különleges rendelkezései a másik Szerződő Fél beruházói számára kedvezőbb bánásmódot biztosítanak, mint a jelen Megállapodás, úgy a kedvezőbbet kell alkalmazni.

11. Cikk

A Megállapodás alkalmazhatósága

A Megállapodást az egyik Szerződő Fél területén, annak törvényeivel és jogszabályaival összhangban a másik Szerződő Fél beruházói által a Megállapodás hatálybalépése előtt vagy azt követően megvalósított beruházásokra kell alkalmazni, de nem alkalmazható olyan beruházással kapcsolatos jogvitára vagy követelésre, amely a hatálybalépése előtt merült fel, vagy amelyet a hatálybalépés előtt rendeztek.

12. Cikk

Hatálybalépés, időbeli hatály és felmondás

1. A Szerződő Felek tájékoztatják egymást arról, hogy a jelen Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges alkotmányos követelményeiknek eleget tettek. A jelen Megállapodás a második értesítés keltének napján lép hatályba.

2. A jelen Megállapodás tíz éves időtartamra marad hatályban, és azt követően is mindaddig hatályban marad, amíg az egyik Szerződő Fél az eredeti vagy bármelyik későbbi tíz éves időtartam lejártá előtt egy évvel írásban nem tájékoztatja a másikat arról a szándékáról, hogy fel kívánja mondani a Megállapodást.

3. A jelen Megállapodás felmondása előtti időszakban megvalósított beruházások tekintetében a Megállapodás rendelkezései a felmondást követő további tíz évig érvényben maradnak.

4. Jelen Megállapodás a Szerződő Felek közötti írásbeli megegyezéssel módosítható. Bármely módosítás hatály-

balépéséhez szükséges eljárás megegyezik a jelen Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges eljárással.

Ennek hitelül az arra kellő felhatalmazással rendelkező alulírottak a Megállapodást aláírták.

Készült két eredeti példányban, Budapesten, 2002. szeptember hó 26. napján, angol nyelven.

A Magyar Köztársaság
nevében

Bosznia-Hercegovina
nevében”

3. § (1) E törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről a pénzügyminiszter gondoskodik.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2005. évi CXLIH. törvény

az egyes helyi közszolgáltatások kötelező igénybevételéről szóló 1995. évi XLII. törvény módosításáról*

1. § Az egyes helyi közszolgáltatások kötelező igénybevételéről szóló 1995. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A kéményseprő-ipari közszolgáltatás biztosítása a megyei, megyei jogú városi és a fővárosi önkormányzat kötelező feladata, amelynek a működési területén való el látását a községi, városi önkormányzat, illetőleg azok társulása a megyei önkormányzattól átvállalhatja.”

2. § A Kötv. a következő 2/A–2/B. §-sal egészül ki:

„2/A. § (1) A kéményseprő-ipari közszolgáltatás ellátása a következő feltételek mellett vállalható át:

a) az átvállalásról a községi, városi önkormányzat, illetőleg azok társulása az átvállalás időpontját megelőző legalább hat hónappal korábban dönt, és erről haladéktalanul értesíti a megyei önkormányzatot,

b) az átvállalásra a következő év január 1. napjával kerülhet sor,

c) az átvállalást írásbeli megállapodásba kell foglalni,

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. december 5-i ülésnapján fogadta el.

d) a községi, városi önkormányzat a következő év január 1-jei hatálybalépéssel megalkotja a közszolgáltatásra vonatkozó rendeletét, az átadó megyei önkormányzat pedig úgy módosítja a rendeletét, hogy annak hatálya a feladatot átvállaló önkormányzat(ok)ra az átvállalás időpontjától már nem terjedhet ki.

(2) Ha a községi, városi önkormányzat, illetőleg azok társulása a kéményseprő-ipari közszolgáltatás ellátását nem vállalja tovább, a feladatnak a megyei önkormányzat részére történő visszaadása során az (1) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával kell eljárni.

(3) A kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatás átvállalására és visszaadására az átadó önkormányzatnak a közszolgáltatás ellátására irányuló, a kéményseprő-ipari közszolgáltatóval kötött szerződésében meghatározott időtartam lejártá után vagy a közszolgáltatási szerződést kötött felek közös megegyezése esetén kerülhet sor.

2/B. § (1) A kéményseprő-ipari közszolgáltatás átadására, illetőleg visszaadására vonatkozó megállapodásnak tartalmaznia kell:

a) a kéményseprő-ipari közszolgáltatással érintett működési területet;

b) a feladat átvállalásának, illetőleg visszaadásának kezdő időpontját;

c) a folyamatban lévő ügyek iratainak az ügy számát és jellegét feltüntető jegyzékét;

d) a feladat visszaadásának szabályait.

(2) A kéményseprő-ipari közszolgáltatással összefüggő folyamatban lévő ügyek iratait az átadás, illetve a visszavétel napjáig kell az átvevő részére átadni.”

3. § A Kötv. 3. §-ának f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[E törvény alkalmazásában]

„f) kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatás: a lakásban, helyiségben a tüzelőberendezés égéstermékének elvezetésére szolgáló kémény járatának és tartozékainak időszakos ellenőrzése, tisztítása, műszaki felülvizsgálata, a használat és a műszaki megoldás megfelelőségének vizsgálata.”

4. § (1) A Kötv. 4. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Felhatalmazást kap a közszolgáltatást szervező megyei (fővárosi) önkormányzat, hogy a kéményseprő-ipari közszolgáltatás igénybevételének részletes szabályait – a közszolgáltatás ellátását átvállaló települési önkormányzatok illetékességi területére ki nem terjedő hatállyal – rendeletben állapítsa meg.”

(2) A Kötv. 4. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Felhatalmazást kap a kéményseprő-ipari közszolgáltatást szervező azon települési önkormányzat, amely a közszolgáltatás ellátását a megyei (fővárosi) önkormányzattól átvállalta, hogy a közszolgáltatás igénybevételének részletes szabályait rendeletben határozza meg.”

5. § (1) Ez a törvény 2006. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 19. §-a hatályát veszti.

Sólyom László s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

A Kormány tagjainak rendeletei

A pénzügyminiszter és a belügyminiszter 41/2005. (XII. 16.) PM–BM együttes rendelete

**a helyi önkormányzatokat 2004. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló
3/2004. (I. 31.) PM–BM együttes rendelet
végrehajtásáról***

A Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás három éves kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII. törvény 7. § (1)–(2), (4), (6), (7)–(9) és (16) bekezdéseiben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeljük el:

1. §

A helyi önkormányzatokat 2004. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló 3/2004. (I. 31.) PM–BM együttes rendelet 1., 2. számú melléklete alapján a helyi önkormányzatok feladatainak ellátásához nyújtott normatív állami hozzájárulások, a normatív, kötött felhasználású támogatások önkormányzatonként és jogcímenként részletezett elszámolását az 1. számú melléklet tartalmazza.

* A rendelet mellékleteit a Magyar Közlöny 2005. évi 162. számának II/1–2. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (helyi önkormányzatok, minisztériumok stb.) kérés nélkül megkapnak, más előfizetőknek – kérés esetén – megküldjük (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

2. §

A normatív állami hozzájárulások, a normatív, kötött felhasználású támogatások elszámolása alapján megállapított jogtalanul igénybe vett összeg után teljesítendő igénybevételei kamatfizetési kötelezettségeket önkormányzatoként a 2. számú melléklet tartalmazza.

3. §

Az Állami Számvevőszék által feltárt, a helyi önkormányzatok részéről a 2004. évben jogosulatlanul igénybe vett, valamint az őket többletként megillető normatív állami hozzájárulások és normatív, kötött felhasználású támogatások önkormányzatoként részletezett összegeit a 3. és 4. számú melléklet tartalmazza.

4. §

A központosított előirányzatok, az egyes jövedelepótló támogatások kiegészítése és az önkormányzatok által szervezett közcélú foglalkoztatás támogatásának, valamint a színházi támogatások önkormányzatokénti elszámolását – figyelemmel az Állami Számvevőszék megállapításaira – az 5. számú melléklet tartalmazza.

5. §

Az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő (forráshiányos) helyi önkormányzatok támogatásának elszámolását a 6. számú melléklet tartalmazza.

6. §

A jövedelemkülönbség mérséklés számítása során valószínűsíthető adóbevételeiket csökkentő önkormányzatok teljes körű elszámolását az Állami Számvevőszék vizsgálata alapján a 7. számú melléklet tartalmazza.

7. §

Az önkormányzatok jövedelem-differenciálódás mérséklés elszámolásában az Állami Számvevőszék által megállapított visszafizetési kötelezettségeket a 8. számú melléklet tartalmazza.

8. §

A megyei önkormányzatok által fenntartott intézményekben ellátottak után járó személyi jövedelemadó kiegészítés elszámolásában az Állami Számvevőszék által feltárt eltéréseket a 9. számú melléklet tartalmazza.

9. §

A 2003. december 31-én feladattal terhelt normatív, kötött felhasználású támogatások és a központosított előirányzatok fel nem használt összegeinek elszámolását – figyelemmel az Állami Számvevőszék megállapításaira – a 10. és 11. számú melléklet tartalmazza.

10. §

Az Állami Számvevőszék által 2004. évben feltárt, a helyi önkormányzatok részéről jogtalanul igénybe vett területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatások visszafizetési kötelezettségeinek önkormányzatok szerinti részletezését a 12. számú melléklet tartalmazza.

11. §

A Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás három éves kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII. törvény 7. §-ának (16) bekezdése alapján a települési önkormányzatokat megillető összegekről készült táblázatot a 13. számú melléklet tartalmazza.

12. §

Az 1000 forinton aluli összegek nem képezik visszafizetési kötelezettség tárgyát.

13. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Veres János s. k.,
penzügyminiszter

Dr. Lamperth Mónika s. k.,
belügyminiszter

VI. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

A Nemzeti Kegyeleti Bizottság k ö z l e m é n y e

A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény 15. §-ának (1) bekezdése értelmében a Nemzeti Sírkerthez tartozó temetőket, hősi temetőket, hősi

temetési helyeket, temetkezési emlékhelyeket, kegyeleti emlékhelyeket és temetési helyeket a Nemzeti Kegyeleti Bizottság határozza meg. E felhatalmazás, illetve a Nemzeti Kegyeleti Bizottság szervezetéről és feladatairól szóló 146/1999. (X. 1.) Korm. rendelet 3. §-ának a) pontjában biztosított döntési jog alapján:

1. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság 2005. február 23-án tartott soros ülésén az alábbi határozatot hozta:

– 9/2005. számú határozatával az Óbudai temetőben (1037 Budapest, Bécsi út 19963 hrsz.) 34-es parcella 1. sor 128. sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

2. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság 2005. június 29-én tartott soros ülésén az alábbi határozatot hozta:

– 32/2005. számú határozatával a Fiumei úti temető (1086 Budapest, Fiumei út 16.) 33/3-as parcella 4. sor 11. sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

3. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság 2005. szeptember 22-én tartott soros ülésén az alábbi határozatokat hozta:

– 62/2005. számú határozatával az Ajka – Bódéi temetőben lévő Bóday családi kriptát sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

– 63/2005. számú határozatával a Rád község temetőjében nyugvó Dr. Hagara Viktor sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

4. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság 2005. október 25-én tartott soros ülésén az alábbi határozatokat hozta:

– 72/2005. számú határozatával a Farkasréti temető (1124 Budapest, Németvölgyi út 99.) 49/7-es parcella 2. sor 1. sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

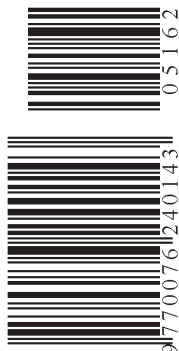
– 73/2005. számú határozatával a Lőrinci temető (1183 Budapest, Nefelejcs u 101.) 2-es parcella 1. sor 1/2. sírhelyét „A” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

5. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság 2005. november 23-án tartott soros ülésén az alábbi határozatokat hozta:

– 79/2005. számú határozatával a Farkasréti temető (1124 Budapest, Németvölgyi út 99.) 60/8-as parcella 1. sor 647. sírhelyét „B” kategóriában a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította.

Jókai Anna s. k.,

a Nemzeti Kegyeleti Bizottság elnöke

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3. Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató. Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel.: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában vagy a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275), illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonypolt internetcímen.

2005. évi éves előfizetési díj: 89 148 Ft. Egy példány ára: 184 Ft 16 oldal terjedelemig, utána +8 oldalanként +161 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

05.3444 – Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert vezérigazgató-helyettes.